ЗОРНИЦА

Първият брой на вестник *Зорница* излиза в Цариград на 2.I.1876 г.

Година 147 • април 2023 г. • брой 4 • 80 ст. • Най-старият български периодичен вестник

Отец... ни възроди за жива надежда чрез възкресението на Исус Христос.

I Петър 1:3

РЕДАКЦИОННА

Наскоро посетих родното си място. Нямаше как да не поговоря с близките си за наближаващия Великден. Но за жалост повечето от тях изразиха съмнение относно възкресението на нашия Господ Исус Христос. Замислих се колко ли хора сред българския народ отвръщат на поздрава: „Христос възкресе!“ с „Наистина възкресе!“ И колко ли от тях са като моите роднини, които не вярват в това, което изговарят.

За разлика от тях, вестник *Зорница* убедено изповядва безспорното възкресение на Божия Син. В този брой ще се увериш в това, уважаеми читателю. Ще имаш възможност да прочетеш за силата на Христовата победа над смъртта. Ще бъдеш предизвикан от вярата на хора, които наистина са били убедени в делото на Господ Исус.

Но няма да издавам повече. Сигурен съм, че сам ще се насладиш на хубавите статии от този брой. Онова, в което искам да те насърча, е да продължаваш да вярваш и да живееш по образеца на Спасителя. Неговото възкресение е реално и дава сила и смисъл на стъпките ни. Дава сила да се изправяме срещу страховете си и с Неговата благодат да ги преодоляваме. Помага ни да стоим уверено и убедено, без да се съмняваме в отговора, който ще дадем, защото Той наистина възкресе! Честит Великден!

п-р Станислав Алексиев

ТЕМА НА БРОЯ

Очаквайте продължение!

Емил Марков

Ако можех да анкетирам апостол Петър, вероятно щях да му задам следния въпрос: „Кой ден е бил по-страшен за теб: когато си се отрекъл от Исус или когато си умрял мъченически?“ Бих попитал не от нездравословно любопитство, а защото предполагам, че рано или късно той би започнал да разказва за ролята на Възкресението в неговия собствен живот. А това на свой ред би било добро начало за едно размишление, посветено на Великден.

Като се замисля, съвсем не е сигурно доколко словоохотлив би бил апостолът относно деня на отричането. На никого не му е приятно да разказва за провалите си. Около три години преди това той е обикалял страната със своя Учител, участвал е в изгонването на демони, ходил е по вода, бил е свидетел на редица знамения и чудеса. И най-вече е заявявал пред Исус своето убеждение, че именно Той е Месията. Когато обаче мракът обгръща земята, а Господ е арестуван и разпънат на кръст, тогава страхът, съмнението и малодушието превземат сърцето на Петър. Така със смъртта на Исус се разклащат и вярата, и надеждата на Петър. Остава само едно очакване за тъжен край...

„Какво ще направите, ако ви остават само двайсет и четири часа живот?“

следва на 2 стр.

ГЛАСЪТ НА АМВОНА

Откритие по пътя към Емаус

Жоел Широн

Всичко мило на сърцата им беше останало зад гърба им. Пътят се простираше пред тях, но погледът им не можеше да се издигне към хоризонта. Природата се веселеше в разгара на пролетта, но сетивата им сякаш бяха притъпени, безчувствени към топлите лъчи на слънцето и уханието на цветята. Сърцата им все още туптяха, но вилнеещата буря на объркаките чувства и дълбочината на отчаянието им вече отбелязваха следи на душевна смърт.

Двамата бяха вярващи, но сега разочарованието бе сковало техните души. Този, Който им бе открил по такъв невероятен начин лицето на Бога, вече бе мъртъв.

Бавно пристъпваха те по прашния път. Бяха тръгнали от Йерусалим – град, построен на възвишение. Който напуска Йерусалим, винаги върви надолу. Далеч от Божия храм, далеч от събранието на поклонниците. Далеч от песните на хваление, далеч от благодарствените жертви, далеч от изпълненото с благодат служение.

През този ден двамата бяха обърнали гръб на светия град и се отдалечаваха от него. Мястото на Божиите обещания бе опозорено. Шумът на разгневената и нечестива тълпа още кънтеше по улиците му. Невинната кръв, пролята в изблик на насилие, още се виждаше по грубия калдъръм. Тя отправяше към мълчаливото небе силен вик срещу проклятието върху Божия народ.

следва на 3 стр.

АНАЛИЗ

Алберт Лонг за **земетресението в Цариград** през 1894 г.

Мария Пилева

Освен големия принос на д-р Алберт Лонг за българската периодика и литература, той пише редица статии за англоезични вестници и списания. Неговите текстове в чуждата периодика разкриват интереси, свързани с история, археология, колекционерство, благотворителност, както и богатата му обща култура, неизмеримо голям опит и многобройни познанства. Статията на д-р Лонг за тежкото земетресение от 10 юли 1894 г. в Измитския залив е публикувана в *Zion's Herald* (10/1894, p. 595)[1] и препечатана с малки съкращения в *Robert College Quarterly* (02/1999, pp. 16-18).

следва на 7 стр.

Очаквайте продължение!

Емил Марков

следва от 1 стр.

Този въпрос задал един вестник на своите читатели. Отговорите на читателите можели да се сведат до четири варианта.

Първият: „Бъди със силен характер, остави това, което знаеш за себе си и прекарай последния си ден както всеки друг човек." Вторият: „Направи този ден по възможност най-съдържателен. Потърси начин да изкараш повече време със своите мили и близки, макар и да си обзет от силни чувства." Третият: „Опитай да прекараш последния си ден насаме със себе си, макар че това сигурно няма да е никак лесно." И четвъртият отговор: „Повесели се хубаво за последен път!"

Втория и третия отговор сигурно можем да разберем, но първият не е ли само една гръмка фраза? А четвъртият дори звучи още по-странно. Каква полза от веселба преди нежелания завършек на живота ти?

За отбелязване е обаче, че всички анкетирани са наясно, че пиесата, наречена живот, един ден ще достигне до своя неизбежен край. Но никой от тях ни си представя, че след нея би било възможно да има нещо друго, някакво продължение. С такава нагласа е нормално да посрещаме финала със страх и тъга. Дори онези, които се канят да се веселят за последно, вероятно биха го сторили, за да не мислят за края.

„Аз съм безсмъртен, засега", гласи един графит, а всеки нека сам да си прецени дали това звучи оптимистично. „За младите смъртта е само далечен слух" – иронично подхвърля телевизионният водещ Анди Руни. „Не искам да постигна безсмъртие чрез работата си. Искам да го постигна, като не умирам", признава Уди Алън. Очевидно е, че всички ние изпитваме някакъв смътен, дълбок страх от края на живота и по тази причина полагаме всячески усилия да се вкопчим в някаква надежда. „Животът е голяма изненада. Не виждам защо смъртта да не бъде още по-голяма", пише на свой ред Владимир Набоков, ала по-скоро за утеха и успокоение.

Френският философ Мишел Монтен посвещава свое есе на въпроса как да преодолеем страха от смъртта. „Най-добре е човек да мисли ежедневно за нея - препоръчва той и пояснява: - На нас не ни е дадено да знаем къде точно да очакваме смъртта. Затова нека да я очакваме навсякъде."

Готовността да посрещнем смъртта според Монтен води до свобода от страха. „Който се е научил да умира, той се е отучил да бъде роб", твърди философът. А малко по-нататък в есето си излага следните разсъждения: „Защо да се боим от смъртта? Когато нас ни има, нея я няма, а когато нея я има, нас ни няма. Нима е нищо да стигнеш до своя край без страх и треперене?"

Но... момент! Това ли трябва да е главната цел на философията, на психологията, че и на религията – да се освободим от страха? Само заради това, защото приемаме, че смъртта е краят на всичко?

И ето тук идва добрата вест на Божието слово: *Има продължение!* На Петър може би няма да му е приятно да си спомня за времето в очакване на тъжния край, но за най-важното събитие на тази земя, променило и неговия живот, той не мълчи. А ето и собствените му думи, съхранени в Библията:

> *Исус, Когото Бог възкреси, на което ние всички сме свидетели... ни възроди за жива надежда... И сега сте опазени чрез вяра за спасение... за да се зарадвате премного, щом се яви Неговата слава...*

Христовото възкресение сочи към предстоящата радост, заради която Божият Син е пострадал на кръста и заради която самият ап. Петър не само е пренебрегнал страха, но и лично е пожелал (според църковното предание) да бъде разпънат с главата надолу.

Провалите и заплахите тук, на тази земя, са нищо на фона на онова, което Бог е приготвил за всички, които са положили своята вяра и своята надежда в Исус и във факта на Възкресението.

Очаквайте продължението!

Христос възкресе! *Наистина* възкресе! □

ВЕСТНИК ЗОРНИЦА РАЗЧИТА НА ВАС, ЧИТАТЕЛИТЕ, ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ, ЗА АБОНАМЕНТИ, ЗА МАТЕРИАЛИ, ЗА МОЛИТВЕНА ПОДКРЕПА, ЗА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Скъпи читатели,

Благодарим ви за доверието, което показвате с всеки един абонамент с всяко купуване на вестника. Оценяваме го искрено и си даваме сметка, че времената отправят големи предизвикателства към нас. Стараем да запазим цената на *Зорница* на 80 стотинки на брой.

Посвещаваме труда си като лепта за изграждането на богат откъм съдържание вестник с просветителска визия, с преданост пред Божието слово, с последователност в духовното наследство, с протегната ръка към различни поколения, среди, интереси и евангелски традиции.

Зорница излиза месечно в хартиен формат, но и поддържа присъствие в Интернет (*zornitsa.bg*) и в социалните мрежи.

Бихте ли подкрепили вестник *Зорница*:

- като си направите личен абонамент за *Зорница* в местния клон на Български пощи с каталожен № 312;
- като организирате групов абонамент във вашата църква, където всеки месец един човек да се ангажира с получаване на бройките и раздаване на останалите абонати;
- като закупувате повече бройки от вестника и ги подарявате на ваши познати и близки, докато споделяте с тях личния си живот и надеждата в Христос;
- като включите дейността на *Зорница* в молитвения си списък и в ходатайствените събрания на вашата църква;
- като заделите финансово дарение (лично или като църква) за издаването на *Зорница*.

Вестник ***Зорница*** е издание с консервативен протестантско-евангелски характер. Списва се от редакционна колегия към **Българско евангелско дружество**.

По второстепенни доктринални въпроси редакцията допуска разнообразие от мнения. Становището на даден автор невинаги съвпада с това на редакционната колегия.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Влади Райчинов, Владимир Железов, Данаил Игнатов, Емил Марков, Олег Константинов, Радостин Марчев, Станислав Алексиев, Тодор Велчев

ЗОРНИЦА

Редактор на броя: п-р Станислав Алексиев
Коректори: Ели Аврамова, Люси Врачева, Тодор Велчев
Предпечат: Влади Райчинов
Печат: *Прима принт ЕООД*

Каталожен номер за абонамент към Български пощи: 312
ISSN: 0861-3826

БЪЛГАРСКО ЕВАНГЕЛСКО ДРУЖЕСТВО

адрес: БЕД, ул. Солунска 49, София 1000 | email: vestnik.zornitsa@gmail.com | FB: vestnikzornitsa | web: zornitsa.bg | мел.: 0892 250 517

Зорница се нуждае от финансова подкрепа. Бъдете съработници на най-старото българско периодично издание!
Ще бъдем благодарни, ако обмислите с молитва да бъдете спомоществователи на изданието!
Българско евангелско дружество | IBAN: **BG84 BPBI 7942 1021 9606 01** | BIC: **BPBIBGSF**

Откритие по пътя към Емаус

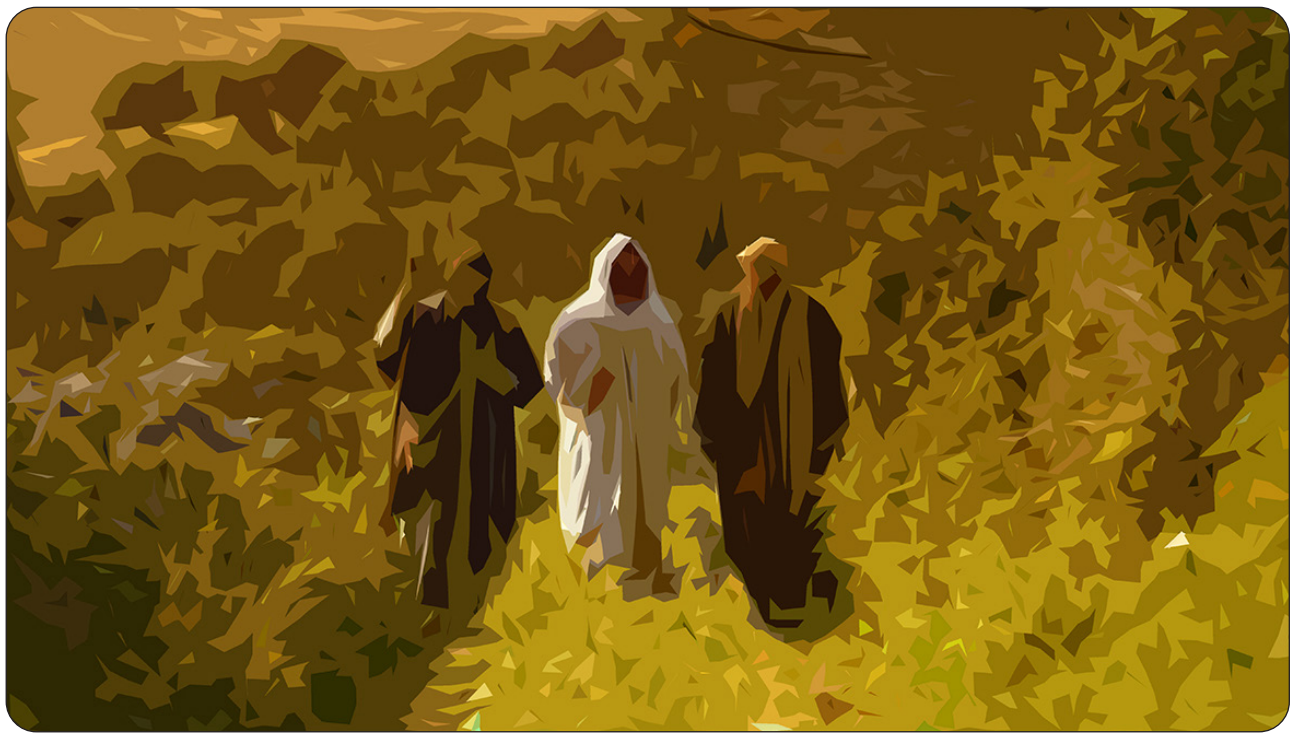
п-р Жоел Широн

следва от 1 стр.

Смъртта на още един велик пророк, чието дела и глас бяха дали слава на Бога, бе покосила сърцата им.

Двамата вървяха бавно към селото си, където ги очакваше еднообразното ежедневие на предишния им живот. Чакаха ги труд, теготи и самота. Ако поне бе възможно да забравят всичко това! Да изтрият от паметта си топлината, сигурността и надеждата на тези години, прекарани с Учителя! Да изгасят огъня на очакване и чувството на дълбока радост, които Исус бе възбудил в душите им!

Но двамата приятели добре знаеха, че е невъзможно. Мъчителното чувство на безнадеждност, липсата на смисъл във всичко, което бяха преживели, терзаеше цялата им душевност.

ЗА ИСУС ВСЯКА ДУША Е СКЪПОЦЕННА

Така те продължаваха надолу по пътя. Нямаше как да знаят, че този ден е най-славният от всички. Рано същата сутрин Исус бе разбил оковите на смъртта, освобождавайки и излъчвайки невероятната сила на божествеността Си. Дяволът бе поразен, смъртта – победена. Исус беше жив! Беше се показал на някои от жените, а малко по-късно и на апостолите в „горната“ стая.

Но всичко това двамата пътници все още не го знаеха. Да, бяха чули наистина, че рано сутринта жените са видели странни неща в гробището. Но някак си нямаха сила да им повярват.

За Исус всяка душа е скъпоценна. Той нямаше да остави тези двама да се изгубят отново. За да им вдъхне надежда обаче, Той трябваше първо да преодолее дълбочината на болката им, силата на разочарованието, тежестта на обезверените им сърца и даже безчувствеността на сетивата им: „Очите им се удържаха да не Го познаят.“

Възкръсналият Христос добре познаваше пътя към сърцето им. Знаеше как да им се открие. Не внезапно и фрапиращо, а нежно, постепенно и внимателно. Исус разполагаше с всички възможности на приятелското отношение, с разнообразието на божествената мъдрост, със съвършеното познание на Писанията, с присъствието на Светия Дух.

НЕ ТРЯБВАШЕ ЛИ ХРИСТОС ДА ПОСТРАДА?

Той се присъедини към тях, докато вървяха. Не се опита да ги спре или да им намекне, че не отиват накъдето трябва. Той просто тръгна с тях надолу по пътя, като ги огряваше с присъствието Си.

Той ги превъзхождаше толкова много, но така и не употреби това, за да ги упрекне. Доверието им бе спечелено от Неговата човечност и търпение. Той внимателно ги попита относно скръбта им, изслуша ги и след това с авторитет и смирено съчувствие започна да ги убеждава чрез Словото: „Не трябваше ли Христос да пострада така и да влезне в Своята слава?“

Разумът и чувствата са неразделни. Нещо дълбоко в сърцата на двамата гореше, докато слушаха думите на този непознат.

Нещо необичайно и неизвестно на хората, които никога не са изпитали присъствието на Бога. За тези двамата обаче чувството бе познато. Техните сърца все повече ги изгаряха отвътре.

Думите на този странник възбуждаха стария огън на вътрешния ентусиазъм – огън на надежда, на увереност и сила. Както небето се разведрява след лятна буря, когато вятърът изтласква тъмните облаци, така мракът на ужасните събития от последните дни се разсейваше. Наистина, Христос трябваше да умре според Писанията! Наистина, Той бе обещал да възкръсне!

Трите вървяха заедно. Времето минаваше бързо и неусетно. Часовете бяха мигове. Денят започваше да преваля. Сенките на дърветата се удължаваха под косите лъчи на залязващото слънце. Хлад се спускаше по склоновете на планините и възбуждаше миризмите на прясната и все още влажна земя. Приближаваха село Емаус.

Непознатият намекна, че трябва да продължи нататък, но двамата спътници настоятелно Го поканиха да остане у тях. „Тези дни е опасно да пътуваш нощем“, настояваха те. Истината обаче бе по-дълбока. Някаква духовна привързаност към непознатия ги караше да Го чувстват особено близък.

ОЧИТЕ ИМ СЕ ОТВОРИХА

В селската къща обстановката бе скромна. На дървената трапеза, преживяла години и поколения, имаше хляб. Трите преклониха глави и изговориха кратка молитва. Обикновени думи, научени наизуст – една от онези молитви, предавани през поколения. И изведнъж всред познатата обстановка настъпи чудо. Нямаше някакво изцеление на нелечима болест или укротяване на вилнееща буря. Знамението бе още по-свръхестествено и необичайно: „Очите им се отвориха и те Го познаха.“

Често библейският разказ е скромен откъм подробности. Какво точно е впечатлило двамата ученици? Кое е премахнало слепотата им? Следите от гвоздеите по ръцете на Учителя, докато им е разчупвал хляба? Споменът от горната стая в Йерусалим, където Той бе извършил същото действие, намеквайки за предстоящата Си смърт? Изхранването на петте хиляди души, когато същите две ръце бяха благословили няколко малки хлебчета и рибки?

Не знаем. Но един факт е неоспорим. Те Го бяха разпознали. Бяха видели Христос! Исус бе жив и сега изливаше живота Си в техните изнемощели сърца. Обилни, поройни реки от жива вода отмиваха следите на самотата и отчаянието. Буен поток от жива вяра, възторжена радост и необятен мир заливаше душите им.

Исус бе изчезнал от погледа им. Но сега Той бе още по-реален за сърцата им, отколкото когато бе видим. Той щеше да бъде с тях завинаги – и с нас също!

Възкресението на Христос е *велик ден*!

Хилядите години оттогава не са измили спомена за Исус. Не са оспорили реалността на мощното Му присъствие в сърцата на Неговите поклонници. За теб и за мен няма по-скъпоценна действителност, повелико знание от това: Исус възкресе!

Остава обаче един въпрос. Какво е състоянието на духовните ни очи? Заслепени ли сме от делнични грижи, от неверие или от самота? Осъзнаваме ли, че Христос и сега е тук, близо до нас?

Заслушваме ли се в Неговите думи?

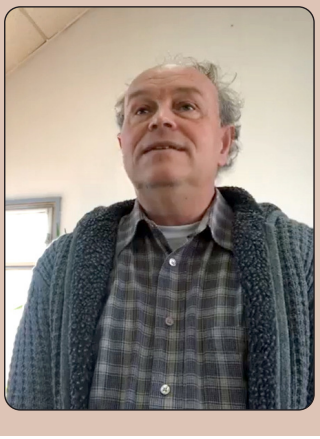
Изпълваме ли се със силата на Неговия Дух?

Вълнува ли ни силата на Възкресението? □

П-р Жоел Широн е роден във Франция. Завършил е Баптисткия богословски институт в Алгранж (Франция) с бакалавърска степен. Впоследствие следва в Международната баптистка богословска семинария (IBTS) в Прага.

Още от младежка възраст Бог го призовава да замине като мисионер за България. Съпругата му Камелия е българка и с нея имат двама синове: Мартин и Вениамин.

Понастоящем Жоел Широн е пастир на II ЕБЦ (Монтана) и член на съюзното настоятелство на СЕБЦ. Неговото служение в Северозападна България е свързано с основаване на нови църкви, библейско поучение, изграждане на духовни водачи и просветна дейност във Врачанския затвор.

За онези, които Го приеха, всеки ден е Великден

Влади Райчинов

По Великден често си припомням една забавно-страховита случка от младежка възраст. Бях повярвал две години по-рано и тъкмо завършвах XI клас. Както обикновено, вечерта преди Възкресение с младежите от църквата посрещахме празника заедно. Събранието свърши късно и се наложи да се прибирам пеша.

Всичко бе наред, докато не забелязах силует на човек, идващ право към мен – в тъмното, на около стотина стъпки! Сърцето ми отиде в петите: *Дали ще е някой побойник? Може би сега ще ме обере... Сигурно ще ми извади нож... Само дано да не ме заговори...*

И наистина... о, ужас! Тъкмо когато се разминавахме, човекът произнесе нещо! Коленете ми се подкосиха. Едва няколко стъпки по-нататък осмислих какво е казал: „Христос възкресе!“ Сърцето ми лупаше толкова лудо от паника, че успях само да заекна: „Ъ... наистина...“

Тази случка ми показа колко хилава е моята представа за силата на Възкресението, колко малко познавам своя Бог, колко абстрактно вярвам в Него!

Май не съм единственият. Сякаш доста от нас изпитват подобно раздвоение. Докато си на служба, пееш гръмогласно. Само час по-късно рухваш главоломно. Колкото и да е горяло сърцето ти по време на молитвата, един поглед към ежедневието те приземява.

Проблемите са различни. Съученици и колеги ти се подиграват за вярата ти. Съблазнителни реклами се залепват за погледа ти. Семейни разпри не ти дават да заспиш. Смутеното сърце не ти позволява да отбележиш някакъв напредък.

Как да разгърнем потенциала си, когато ти се внушава, че няма смисъл да опитваш? Как да подкрепим новоповярвалите, когато се борят с депресивни мисли, слаба воля, духовна неувереност, ограничен кръгозор, смачкано самопознание? Как се излиза от порочния кръг на песимизма, страха, раздвоението, свитото сърце, скептичното мислене? Как се преодолява хватката на горестта, самосъжалението, меланхолията, унинието, душевната рана?

ВЯРВАНЕ ИЛИ ВИЖДАНЕ

В една последна случка, скътана като послеслов на първата му повест, евангелист Лука описва колко лесно *заслепените очи* могат да вледенят *горящото сърце*. Вечерта след възкресението на Исус двама приятели излизат от Йерусалим. Току-що до тях е достигнала мълва: *Тялото на Учителя го нямало в гроба.* Обаче споменът от петъчното погребение все още вкочанява душите им. Скръб и страх са ги сковали.

Малодушието така ги е заслепило, че когато самият Исус се явява на прашния друм, двамата изобщо не Го разпознават! До тях ходи Единственият, Който знае какво точно е станало в Йерусалим предния ден. А те Го упрекват, *че е единственият, който не е чувал.*

Тъкмо това се получава, когато вместо на сърцето си разчиташ на очите си. Очите се доверяват на сетивните картини. Впечатляват се от гледките, цветовете, блясъците. Но сърцето е склонно да се довери на истината. Очите се впечатляват от видимото. А сърцето може да съзира „с вярване, а не с виждане“ (II Кор. 5:7).

Апостол Петър насърчава повярвалите да ценят онова украшение, което е „скрито в сърцето“ (I Пет. 3:4), а Павел допълва, че тъкмо там е заложено „Христовото писмо“ към хората (II Кор. 3:3). Авторите на книгите Притчи (4:23) и Евреи (13:9) съветват „да пазим сърцето си“ и „да го укрепваме с благодат“.

НОВАТА СВЕТЛИНА В СЪРЦЕТО

Едно момиче приело Христос като Спасител. Скоро след това застанало пред вярващите, за да разкаже свидетелството си. „Преди да ме спаси Христос, бях грешница – обяснила. – Но вече съм Божия дъщеря. Сега се чувствам още по-грешна.“

„Тогава какво се е променило в теб?“ – запитал един дякон.

„Ами, как да обясня... – колебливо отвърнала тя. – Преди бях грешница, която бягаше *към* греха, а сега съм грешница, която бяга *от* греха.“

Такава промяна е възможна *единствено ако у теб се е родил нов човек*. Ако Христос е оживял в твоето сърце, всеки ден може да е възкресенски празник! Неговото присъствие променя коренно гледната точка. Ако допреди обръщението не сме изпитвали особени притеснения от наличието на грях, сега започваме все по-ясно да го забелязваме. Ако допреди срещата с Христос не сме се впечатлявали колко опасни са пороците ни и колко сериозно ни дърпат назад и надолу, сега Божият Дух отваря очите ни и ни придава изненадваща нова чувствителност към мрачните сенки. Ако по-рано сме нехаели към греха, сега буквално сме встъпили във война срещу него.

Новата светлина на Христос в човешкото сърце показва колко много работа имаме за вършене. Ето това е косвената проява на Христовото възкресение: то осветява затъмнените кътчета на душата, насочва погледа към вътрешното ни състояние, извежда наяве отровите в нашия живот. Показва ни врага, срещу когото има да воюваме.

БИТКАТА ЗАВИСИ И ОТ ТЕБ

Един човек се събудил с убеждението, че вече е умрял. Казал на жена си, но тя помислила, че се шегува. Усещането обаче не го напускало. Отново и отново си повтарял: „Аз съм мъртъв!“ Накрая жена му го записала в болница, където екип психиатри поели случая. Надълго го убеждавали, че си е съвсем жив. Но без полза.

Накрая решили да му докажат, че мъртвците не могат да кървят. Донесли диаграми, прочели му научна дисертация. Човекът изслушал аргументите, преценил обясненията и накрая признал: „Хубаво, де! Само живите хора могат да кървят.“

Тогава един лекар бързо го убол с карфица. Появила се капка кръв. Пациентът я погледнал сащисано и възкликнал: „Я гледай! Значи мъртвите също кървят!“

Ако човек си е наумил нещо, и най-убедителните доказателства не могат да разсеят подозренията му. *Ако волята ти е опака, никой не може да те убеди в нищо.*

Явно ни чака работа. „Що се отнася до предишния ви начин на живот, бяхте научени да отхвърлите от себе си старата същност, която гние поради измамните си страсти – пише Павел до ефесяните, – да се обновите в своя ум и дух, и да си сложите новата същност, създадена по Божие подобие, истински праведна и свята“ (4:22-24, СП). Възкресението не е просто наизустена фраза, която си повтаряме веднъж годишно, стискайки шарени яйца. Тя е всекидневно усилие да преодоляваме себе си, да разчупваме собствената си опака воля, да излизаме от зоната на комфорта, да казваме „не“ на старото мислене, да обновяваме разсъждението си и мотивацията си и да се преобличаме в новите дрехи на Христос: правда, мир, радост, обич, прошка, надежда, благодат.

СРЕЩАТА С ЖИВИЯ ПРЕОБРЪЩА ВСИЧКО

Доказателствата за Христовото възкресение са налични както в историческото събитие, така и в променения живот на милиони. Новият завет излага немалък списък с личности, които са срещнали живия Исус след Неговото възкресение: Мария

Магдалена (Йоан 20:14-18; Марк 16:9); Мария, Саломе и Йоана, които се връщат от гроба (Мат. 28:8-10); Петър по-късно същия ден (Лука 24:34; I Кор. 15:5); Клеопа и другият ученик по пътя към Емаус вечерта (Лука 24:13-31); групата апостоли, без Тома (Лука 24:36-45; Йоан 20:19-24); отново апостолите заедно с Тома една седмица по-късно (Йоан 20:24-29); Симон, Тома, Натанаил, Яков и Йоан и двама други край Галилейското езеро, докато ловят риба (Йоан 21:1-23); единайсетте на един галилейски хълм (Мат. 28:19; Деяния 1:3-12); повече от петстотин души наведнъж (I Кор. 15:6); Яков, братът на Исус (I Кор. 15:7); Павел по пътя към Дамаск (Деяния 9:3-6; I Кор. 15:8); Стефан край Йерусалим (Деяния 7:55); Павел в храма (Деяния 22:17-21; 23:11); Йоан на остров Патмос (Откр. 1:10-19).

Първите реакции на единайсетте ученици спрямо слуха за възкресението на Исус са съмнение, страх, дори неверие. Скрити в Горницата, те приемат новините като „празни приказки“ (Лука 24:11). Марк допълва, че „не повярваха“ (16:11), а Матей разказва как дори след многократните явявания на Исус „някои се усъмниха“ (28:17). Най-скептично реагира Тома: „Ако не видя... няма да повярвам!“ (Йоан 20:25).

Как е било възможно тези объркани и смутени хора да станат смели проповедници? Какво се случва? Какво ги променя? Има два отговора. Първо, вътрешната промяна се дължи на явленията на възкръсналия Учител. Срещата с живия Исус драматично преобръща живота.

В писмо, писано около 56 г. сл. Хр., Павел разказва как Исус „се яви на Кифа, след това на единадесетте, после се яви на повече от 500 братя наведнъж (от които повечето са живи до днес, а някои починаха), после се яви на Яков, след това на всички апостоли, а най-после от всички се яви и на мен, като на някой изверг“ (I Кор. 15:5-8). Лука пояснява, че възкресеният „представи Себе Си жив [*пред апостолите, б.а.*] след страданието Си с много верни доказателства, като им се явяваше в продължение на четиридесет дни и им говореше за Божието царство“ (Деяния 1:3). Именно тези срещи дават качествено ново начало на всички тези хора и им помагат да обърнат нова страница в живота си.

ВСЕКИДНЕВНО ДОВЕРИЕ

Но има и още нещо. Ако бяха като пациента по-горе, учениците щяха да отхвърлят дори видимите рани на Исус и общата им вечеря заедно (Лука 24:40-43). Щяха да си измислят всевъзможни обяснения и тълкувания какво вероятно се е случило. Днес немалко хора се тупат в гърдите, че са християни, но не са никак склонни да приемат Възкресението на Христос.

Вторият фактор, който променя учениците, е тяхната *готовност да повярват*. Да приемеш истината, че погребаният завчера е жив днес, означава да преодолееш себе си, да преглътнеш скептичността си, да признаеш колко малко знаеш. Ако не вярваш във Възкресението, пише Джон Ървинг, няма как да се самоопределяш като вярващ.

Тома решава да се довери. Когато нарича Христос свой Господ, неговото отношение се променя коренно. Гордостта и горестта вече нямат сила над него. Горницата вече няма власт да задържи апостолите. Чрез свидетелството на малката група ученици, сред които е и Тома, съвсем скоро целият свят ще онемее от необичайното известие. Уолтър Уинк казва: „Да убиваш Исус е като да убиваш глухарче, като духаш по него с всички сили.“

Точно така и става. Опитът на властите да смачкат галилейския Учител се проваля с гръм и трясък. Синът на Бога не се задържа дълго в гробницата. А след Възкресението, около шест седмици, Исус се показва пред погледите на десетки слисани очевидци. И с изключение на Савел (Деян. 9:3-6), оттогава насетне хората се обръщат към Бога, без да са виждали Възкресения със собствените си очи. От Възнесението насетне християнин се става с доверие, не с наблюдение. В Йоан 20:29 самият Исус казва, че такива хора са *блажени*, понеже „не са видели, а са повярвали“.

Самият аз повярвах в Христос на 17-годишна възраст. Оттогава Бог внася корекции в живота ми всеки ден. А едно от най-радостните ми открития е, че Великден е *велик ден* не само през април. Тъй като Христос ми е дал привилегията да имам лична връзка с Него по всяко време, във всеки час на денонощието, затова мога да празнувам Неговия триумф през всеки сезон, във всяка ситуация.

За новородените всеки ден е Великден. ▯

ОТ ПЪРВО ЛИЦЕ

Земетресението **от 1894 г.**

д-р Алберт Лонг

Едно от най-сериозните земетресения в Турция от края на XIX век е описано в американския протестантски вестник *Zion's Herald* на 10 октомври 1894 г. Автор на статията е **д-р Алберт Лонг**, тогава преподавател по естествена философия в Роберт колеж. Той прави детайлно и изключително картинно описание само месец след бедствието, като най-напред описва обстановката в Истанбул. Статията на Лонг е обработена от Джон Фрийли, а малко по-късно е препечатана в *Robert College Quarterly* (02/1999, pp. 16-18).

Днес, когато светът е шокиран от поредния тежък трус в Турция, вестник *Зорница* запознава читателите си с разказа на д-р Лонг в превод на **Влади Райчинов** и с анализ от **д-р Мария Пилева**.

Земетресението в Константинопол...

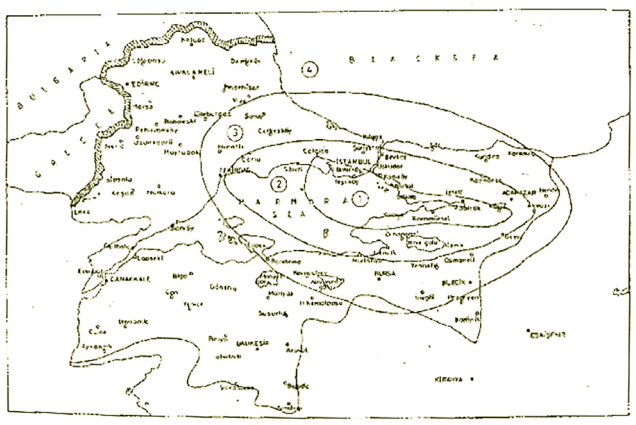
Датата 10 юли 1894 г. дълго ще се помни от всички обитатели на големия отомански град. Денят бе ясен и красив, а въздухът – благоуханен и необичайно чист. Не се долавяше нищо от онова специфично наелектризиране, които мнозина си представят, че предшества „земетръсното време“. По-слънчев и ведър ден не е имало през целия сезон.

Строители по сградите, пристанищните работници и всички надничари, независимо от занятието си, бяха спрели работа, понеже по местните обичаи бе прозвучал зовът за т.нар. *пайдо* – сиреч „време за отдих“. Някои вече бяха свършили скромния си обяд от хляб и маслини и сега изтягаха морни нозе. Мнозина дремеха под сенчести сводове и дувари. Продавачите по чаршиите също клюмаха зад своите сергии или си похапваха сгушени в някое кьошенце.

Мюезините от високите минарета на джамиите все още пееха към четирите небесни ветрища своите призиви към молитва. „Осемте камбани“ вече бяха отбелязали пладне за всички работници по пристанището. Бяха изминали точно двайсет и две минути след дванайсет часа.

Внезапно се чу едно особено боботене със стържещ и скърцащ звук. Някои после го уподобиха на звука от трен, който минава през тунел, а други – на звук от параход, който изпуска пара под водата. Но нещо повече – това беше звук с такъв безподобен характер, че човек го запомня завинаги дълбоко в себе си. Този ужасяващ шум бе последван от издигане и снишаване на земята – нещо, което изпитваш на палуба, когато корабът премине бялото на висока вълна.

Сетне последва страховито разлюляване или друсане досущ както териерът разтърсва захапан плъх. Веднага след това дойде срутване на стени, рухване на комини и разпадане на вековни постройки. Имаше облаци от прах, стенания и викове на ранени хора, пронизителни писъци на жени и деца, както и врява от обезумялата тълпа на най-различни европейски и азиатски езици. Всички тичаха като луди към малкото останали открити места, към мостовете и към акостиралите край тях кораби. Възрастни и немощни се оказваха стъпкани под краката на множеството; здрави мъже се строполяваха мъртви от ужас; някои изпадаха в стихийна лудост, а други истерично хлипаха, смееха се или плачеха.

Интензивност на труса в Мраморно море през 1894 г. | източник: *harvard.edu*

Всички тези неща се случват за по-кратко време, отколкото отнема да се прочете това несъвършено описание. Самите трусове – три или четири последователни – са в разстояние на десетина минути, но взети заедно, едва ли могат да изпълнят повече от една минута. Освобождаването на земна мощ през тези няколко секунди обаче би принудило и най-дръзкото сърце да се разтрепери от ужас.

следва на 6 стр.

Земетресението **от 1894 г.**

д-р Алберт Лонг

следва от 5 стр.

Съзнанието на всички, повече или по-малко, е замаяно. Признателна благодарност за милостиво опазения живот се принася от немалко вярващи сърца, докато тревожни просби се процеждат от устните на мнозина, ненавикнали на молитва. Мюсюлмани, юдеи и християни – източноправославни, арменци, римокатолици и протестанти – всички остават напълно поразени от присъствието на невидимата и неустоима земна сила.

На следващо място трябваше да се издири кои хора липсват и какъв е обхватът на разрушенията. Съвсем естествено, паниката препятстваше всички точни преценки и довеждаше до най-невъобразими и своенравни преувеличения за последствията от катастрофата. Скоро се разбра, че сеизмичното движение, макар и разпространяло се из целия град и цялата площ на Босфора, намаляваше по интензивност на север. Принцовите острови в Мраморно море бяха понесли сериозни щети. Ако прекарате една мислена линия от тях, през стамбулския квартал *Кум Капъ*, после през *Хиподрума* и *Капалъ чарши*, а след това и по високото било на Адрианополската порта, така бихте си създали известна представа за очертанията на най-силните сътресения. Обаче и в Стамбул, и в Галата едва ли имаше и една улица без разрушени здания.

Разрушения в *Капалъ чарши*
| източник: *harvard.edu*

Най-тежкият удар върху търговските отношения в целия град несъмнено бе срутването на значителна част от *Капалъ чарши*. Този прословут пазар от векове си е спечелил славата на голямата атракция на имперския град. Лабиринтите от покрити улички, толкова тесни, че на повечето места магазинерите спокойно могат през сергиите да си подават разни неща, всякога са изпълнени с купувачи или просто с любопитни друмници, за които несметното предлагане на всевъзможни платове, бродерии, бижута, порцеланови изделия, снаряжения и антикварни джунджурии от всякакъв вид винаги е излъчвало неописуем чар. Безкрайните алеи с изложени сребърни и златни изделия, бисери и перли, антични и ориенталски причудливи предмети произвеждат в съзнанието на посетителя може би най-трайното изсред всички впечатления за този величествен град. За да влезеш в *Капалъ чарши*, се налага да преминеш през масивни порти от главните улици около него. Те са поверени на специални вратари и нощно време се затварят. След като бъдат залостени, никой не се допуска вътре по никакъв повод. Така под надзора на тези благонадеждни пазачи се оставя имущество с огромна стойност.

С настъпването на фаталния трус, от заобленте куполи тозчас започнали да се сипят камъни и стъкло сред плътни облаци от прах поради падащата мазилка и хоросан. Човек може само да си представи паниката, внезапно обзела хилядното множество. За щастие, многобройните порти дават възможност да се излезе в различни посоки, ала все пак на повечето хора изглежда им се е наложило да преодоляват десетки метри до най-близкия изход. Ужасяващо е да си помислим колко хора са изгубили живота си на това място. Най-вероятно никога няма и да научим точния им брой.

Обстановката бе невиждана. Бисери и драгоценни камъни с огромна стойност бяха зарязали просто така. Всичко бе на разположение на апашите. Викове за помощ на ранени и затрупани хора се чуваха изпод сводовете на разрушената структура. Какво можеше да се стори? Според нашите западни представи, че човешкият живот е свещен и при очакванията на пострадалите за първа помощ сигурно бихме възкликнали: „Най-напред спасявайте живота! Измъкнете всички ранени. Вдигайте и внимателно изнасяйте онези осакатени жени и деца. А що се отнася до разсипаната стока, оставете собствениците ѝ да я мислят.“

Но в тези тежки условия нека да не виним твърде строго местните власти задето най-напред действаха според ориенталските разбирания и преди всичко гледаха да се погрижат за стоката. Много бързо портите бяха залостени. Там, където входовете се бяха срутили, веднага се появиха бариери и бяха поставени надписи „Забранява се преминаването“. За изумително кратко време цялата структура, обхващаща километри покрити улици, бе поставена под надзора на полицията. Всички хора, които можеха да се движат, излязоха навън, но на никого не се позволяваше да се върне вътре под какъвто и да било претекст.

Какво се случваше в тази строго охранявана затворена площ, не беше работа на обществото да знае. Беше преценено, че не е добре пресата да публикува подробности, които да увеличават хорските тревоги. След като и до ден днешен не са обнародвани никакви официални сведения, няма достоверна информация, въз основа на която да се пресметне какъв брой мъртъвци са изваден отвътре. Един човек с твърдения за осведоменост ме уведоми, че положително става дума за 134 души; друг обаче, със също толкова високи претенции за точно знание, ми даде бройка от 1127 души. Вероятно нещо средно между двете няма да е твърде далеч от истината.

А що се отнася до опазването на имуществото, то бе организирано впечатляващо добре и със забележителен успех. Отправих няколко внимателни запитвания, ала не научих за нито един доказан случай за сериозна загуба вследствие на кражба. Някои от мъртвите тела, които се изнасяха от пазара, имаха известно количество бисери в джобовете си, но това си бяха техни собствени притежания, а не крадена стока. Злочестите собственици явно са съумели набързо да грабнат от стъклените витрини каквото са могли, след което са се втурнали към изходите, но са били затрупани от падащите камъни.

От един човек чух разказ как държал над витрината си касия със злато на стойност 300 лири, с които възнамерявал да закупи менителница. Когато ударил трусът, той изтървал касията и тя разбила стъклото на витрината. Човекът хукнал да бяга, зарязвайки и златото, и другите си притежания, без да се опита да спаси каквото и да било. По-късно обаче си получил всичко от пазача в тази част на чаршията. Впрочем примерите за честност и доверие, които достигнаха до мен в тази връзка, са в най-висша степен насърчителни. Те ми придадоха по-голяма увереност в ближния – нещо, за което в настоящите времена на черногледо грачене съм искрено благодарен. Пазачите, които са наети от различните корпорации или гилдии, по правило са хора, на които може да се има голямо доверие. Значителен брой изсред тях са арменци – а този факт следва да се забележи от някои туристи, които иначе трудно биха намерили да кажат добра дума по адрес на християните в тази страна. Истината е, че нито една националност няма монопол нито върху мошеничеството, нито върху почтеността. А отхвърлянето на цели националности от туристите най-често се причинява от неприятен инцидент, свързан с някой преводач или ханджия.

Що се отнася до понесените щети от историческите здания и паметниците на изкуството в града, те не са толкова тежки, каквито бяха първоначалните опасения. Има няколко сериозни пукнатини по стените на *Света София*. Паднали са големи парчета от мазилката и мозайката, но след като всичко това беше обстойно огледано от специалисти, многовековната постройка бе наново отворена за посетители. Джамията *Карийе* обаче, с нейните забележителни мозайки, се оказа доста по-увредена. Опасенията са, че много от тях са безвъзвратно унищожени.

Имперският музей, със своя безценен Сидонски саркофаг, е избегнал сериозна повреда. Везир Хан – един от най-големите и най-стари кервансарай в града, е напълно разрушен. Много от обществените бани също са пострадали. Минаретата на редица джамии са изгубили островръхите си шапки. Крепостните стени, оцелели след не едно и две предишни земетресения, имаха доста по-тежки щети. Адрианополската порта е в руини, а огромни парчета от масивната стена в близост до нея са се срутили напълно. От седемте кули край Мраморно море до квартал Сан Стефано са сринати немалко здания. Голям брой хора бяха погребани под съборените жилищни сгради и изпопадалите високи дувари. Любопитен факт беше, че от немалко градински водохранилища имаше изхвърлена вода и много риби по тревата наоколо – а това говореше за доста силно вертикално движение на земята.

Разрушена сграда в Истанбул
| източник: *tarihimiz-net*

Никъде по почвата не се бяха отворили пукнатини със сериозни размери, но пък по крайбрежието на Мраморно море се забелязваше необичайно отдръпване и спадане на водата.

Това събитие ще остане в историята като четиринайсетото тежко земетресение, което е преживявал този град. Първото описано >>

Алберт Лонг за земетресението в Цариград през 1894 г.

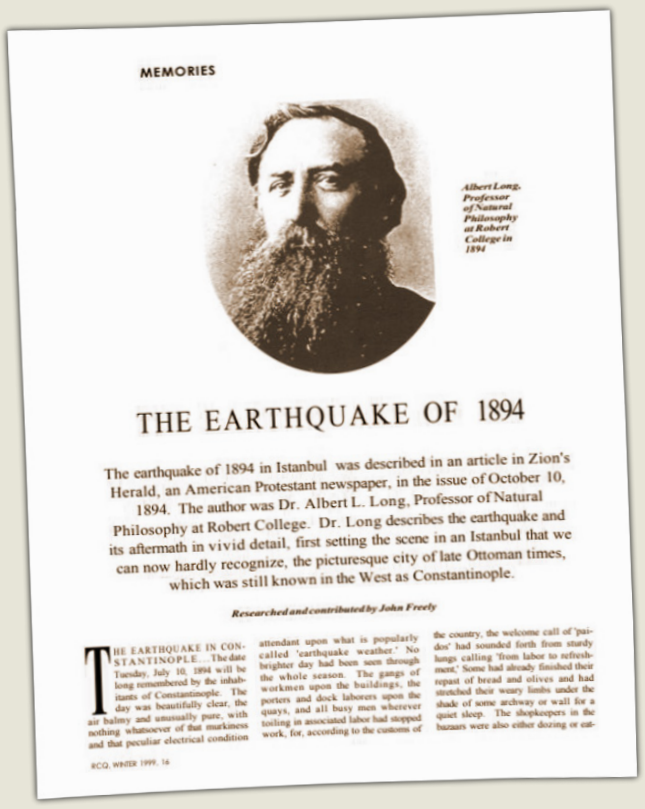
д-р Мария Пилева | *Институт за литература към БАН*

следва от 1 стр.

Като свидетел на случилото се, д-р Лонг започва с идилично описание на ежедневието в ранен летен следобед в османската столица Константинопол. По обичая, след призива към *paidos* („отдих“), някои тъкмо са приключили с обеда и са се излегнали на сянка. Продавачите по чаршиите също си почиват, а мюезините отправят призив за молитва от високите минарета. Това спокойствие на фона на необичайно ясния ден изведнъж е нарушено – авторът посочва точния час на особения тътен, с който започва всичко, 12:22 ч., и го сравнява със звука на трен, преминаващ през тунел, и параход, изпускащ пара под вода. След това като на един дъх проследява фазите: „Този ужасяващ шум *бе последван от издигане и снишаване на земята* – нещо, което изпитваш на палуба, когато корабът премине билото на висока вълна. Сетне последва *страховито разлюляване или друсане* досущ както териерът разтърсва захапан плъх. Веднага след това дойде *срутването на стени, рухването на комини и разпадането на вековни постройки*. Имаше облаци от прах, стенания и викове на ранени, пронизителни писъци на жени и деца, както и врява от обезумялата тълпа на най-различни европейски и азиатски езици“, лудо втурнала се към малкото открити пространства (*курсивът е мой*).

Тази същинска част от земетресението, случила се за по-малко време, отколкото човек може да прочете това „несъвършено“ (според Лонг) нейно описание, е последвана от непосредствено търсене на пострадали и оглед на щетите. Оказва се, че „сеизмичното движение, макар и разпространяло се из целия град и цялата площ на Босфора, намаляваше по интензивност на север“, като Лонг обръща внимание на характеристиките и засегнатите райони, както и че паниката пречи да се дадат веднага точни оценки. Това се вижда от противоречивата информация за броя загинали: от 134 до 1127 души.[2]

В статията са посочени и пораженията: „Едва ли има улица в Стамбул или в Галата, където да няма разрушени сгради.“ Но най-голямо внимание се обръща на тежкия удар върху търговията – пораженията на Капалъ чарши,[3] „една от най-големите атракции на имперския град“. Посочено е, че влизането в този пазар става през масивни порти от главните улици, за които отговарят специални портиери и които биват затваряни през нощта. Благодарение на тези огромни порти повечето посетители успяват да се измъкнат невредими от пораженията на земетресението, но авторът е учуден от реакцията на властите, които, водени от ориентални приоритети, решават да се погрижат първо за имуществото и затварят портите: „На никого не се позволяваше да се върне вътре под какъвто и да било претекст. Какво се случваше в тази строго охранявана затворена площ, не беше работа на народа да знае. Беше преценено, че не е добре пресата да публикува подробности, които да увеличават хорските тревоги.“

MEMORIES

Albert Long, Professor of Natural Philosophy at Robert College in 1894

THE EARTHQUAKE OF 1894

The earthquake of 1894 in Istanbul was described in an article in Zion's Herald, an American Protestant newspaper, in the issue of October 10, 1894. The author was Dr. Albert L. Long, Professor of Natural Philosophy at Robert College. Dr. Long describes the earthquake and its aftermath in vivid detail, first setting the scene in an Istanbul that we can now hardly recognize, the picturesque city of late Ottoman times, which was still known in the West as Constantinople.

Researched and contributed by John Freely

THE EARTHQUAKE IN CONSTANTINOPLE... The date Tuesday, July 10, 1894 will be long remembered by the inhabitants of Constantinople. The day was beautifully clear, the air balmy and unusually pure, with nothing whatsoever of that murkiness and that peculiar electrical condition attendant upon what is popularly called 'earthquake weather.' No brighter day had been seen through the whole season. The gangs of workmen upon the buildings, the porters and dock laborers upon the quays, and all busy men wherever toiling in associated labor had stopped work, for, according to the customs of the country, the welcome call of 'paidos' had sounded forth from sturdy lungs calling 'from labor to refreshment.' Some had already finished their repast of bread and olives and had stretched their weary limbs under the shade of some archway or wall for a quiet sleep. The shopkeepers in the bazaars were also either dozing or eat-

RCQ, WINTER 1999, 16

Лонг противопоставя на това западната философия за сакралността на човешкия живот и оказването на първа помощ за ранените, но фактът, че никой от пострадалите не си е позволил да открадне каквото и да е (единствените, които са имали бисери в джобовете, се оказват злочестите собственици, опитали се да спасят част от стоката си), е показателен за доверието, което може да се има на местните, както и за това, че наистина би следвало животът да е приоритет.

Щрихирани са и други поражения: на църквата *Света София*, която има само няколко пукнатини по стените и паднала мазилка, и след като е затворена за няколко дни и щателно инспектирана, вековната сграда е отворена за обществеността. *Карийе джамия*[4] обаче е понесла повече щети, както и доста от минаретата на другите джамии. *Везир Хан*, *Адрианополската порта*, много от обществените бани, част от стените на града също са разрушени или сериозно засегнати.[5] Специално е упоменато, че имперският музей с неговия безценен *Сидонски саркофаг* няма нанесени щети. Разбира се, текстът не пропуска да съобщи за сградите на *Роберт колеж* (където преподава Лонг), върху които има само няколко незначителни следи от труса, за разлика от *Американския девически колеж* в Скутари, на който се налага ремонт на таваните и стените преди началото на следващата учебна година.

Със загриженост в края на статията д-р Алберт Лонг споделя за последвалите четиридесетина труса в рамките на месец след силното земетресение и как „несигурността и чувството за пълна безпомощност засягат всички класи на общността и парализират почти целия бизнес“. Но позитивният завършек дава надежда и укрепва вярата в доброто: „Редица европейски общества, компании и банки изпращат благородни дарения за посрещане на нуждите на пострадалите. Султанът и неговите министри също заделят щедри суми в тази насока.“

Като пряк свидетел и участник в грижата за пострадалите, д-р Алберт Лонг пише съдържателен и добре структуриран текст с кратка прелюдия, фазите на самото земетресение от 10 юли 1894 г., усетено в османската столица Цариград, реакцията на хората и властите, щетите и благотворителните инициативи, както и историческа справка за предишните силни земетресения в района. Дори могат да се открият художествени достойнства в богатото описание на града преди и след трагедията, както и в многобройните сравнения и аналогии. Това е човекът, който не само участва в хуманитарни дейности, а и инициира немалко такива: благотворителен комитет за подпомагане на оцелелите след погрома на Априлското въстание,[6] както и на арменски бежанци по-късно, а по време на холерната епидемия през 60-те години на XIX в. в Цариград помага на всички – независимо от пол, възраст, вяра, националност. Постъпките му осмислят и дописват статията, а неизтощимата му енергия, значимата обществена дейност в защита правата на онеправданите и страдащите заслужава особено внимание. □

[1] Самата статия е написана на 15.08.1894 г.

[2] Официалните данни сочат около 280 загинали и 300 ранени (Вж. Finkel, *Ambraseys Nicholas Nicholas. The Marmara Sea Earthquake of 10 July 1894 and Its Effects on Historic Buildings* (in: *Anatolia moderna - Yeni anadolu*, t.7, 1997, pp. 49-58.) Броят е силно занижен поради цензурни причини, но тук се дават малко по-реални данни: 474 загинали и 482 ранени: Yenihayat, Çakt, Şeşetyan, *10 July 1894 Istanbul Earthquake: Comparing Damages and Ground Motion Simulations* (EGU GA 2021, online, 04/2021). По неофициални данни броят на жертвите надхвърля 1200.

[3] *Капалъ чарши* е един от най-старите и големи покрити пазари в света, с лабиринти от тесни улици, винаги пълни с купувачи.

[4] Средновековна гръцка православна църква в квартал Едирнекапъ, известна още като „Св. Спас“. През XVI в. е превърната в джамия, през 1945 г. – в музей, а през 2020 г. – отново в джамия.

[5] Вж. още: Finkel, *Ambraseys Nicholas Nicholas*, pp. 49-58.

[6] Името на д-р Алберт Лонг е до тези на Елът, Скайлър и Пиърс – членове на Централния благотворителен комитет в Цариград за подпомагане на областта около Пловдив.

>> било при управлението на римския император Грациан през 376 г. сл. Хр. Продължило цяла година. Някои от последвалите тежки трусове след това намерили своето място в календара на Гръцката църква. Особено впечатление сред тях прави земетресението през 740 г. по времето на император Лъв III Исавър, което е причинило много тежки разрушения. А сегашното до голяма степен напомня за онези антични катастрофи според описанията, които дават византийските историци за общия характер на явленията, за засегнатите местности и за последователността на самите трусове. В продължение на един цял месец ние преживяхме повече от четиридесет разклащания на земята. Непрестанно опънатите нерви, несигурността и усещането за пълна безпомощност – тези неща оказват влияние върху цялото общество и осезаемо парализират търговските отношения.

Библейската къща, макар и сериозно разтърсена, се е отървала само с няколко пукнатини, чийто пълен обхват все още не е установен. Надеждите ни са обаче, че няма да се окажат сериозни. Зданията на Роберт колеж също носят някои белези, но нямат тежки увреждания. Американският девически колеж, който се намира в Юскюдар, за наше огромно съжаление, е повреден доста силно. Много от таваните и вътрешните стени ще се наложи да бъдат основно поправени, преди сградата да може да се използва наново. Работниците вече са се захванали с това дело и има основания да се надяваме, че всичко ще е готово за обитаване към първи септември.

Доколкото сме установили досега, няма загинали хора от американската или английската общност, макар че чухме разкази за няколко чудодейни избавления. Редица европейски общества, компании и банки изпращат благородни дарения за посрещане на нуждите на пострадалите. Султанът и неговите министри също заделят щедри суми в тази насока. Но макар че хората постепенно се връщат към живота си, ще се наложи да изминат доста години, преди търговските отношения в града да се възстановят от това бедствие. □

Роберт колеж, Константинопол
15 август 1894 г.

Истанбул след труса от 1894 г.
| източник: *harvard.edu*

Неудобната истина за Великден

Н. Т. Райт

ЧУДОТО НА ВЪЗКРЕСЕНИЕТО „В БУТИЛКА“

Евангелският разказ за Христовото възкресение е изпълнен с хора, които тълкуват погрешно случващото се.

Мария смята, че тялото на Исус е било откраднато. Петър вижда разповитата плащеница и не може да схване какво се е случило. Учениците не разбират Писанията. Ангелите задават въпроси на Мария, а тя все още не осъзнава какво става. Покъсно самата тя взема Исус за гробищен *градинар*. А когато протяга ръка, за да се вкопчи в Него, Той ѝ казва, че не бива да Го докосва. Едва ли можете да съберете повече недоразумения в няколко кратки откъса.

Разбира се, същината се състои в това, че Възкресението е навлязло в нашия свят – в пространството, времето и материята, в реалната история, в живота на реалните хора, ала нашето съзнание и въображение е твърде малко, за да го обхване. Затова опитваме някак „да съберем морето в бутилка“ – да вместим взривоопасния факт на Възкресението в рамките на познатите ни възможности.

От една страна, продължителното недоумение на учениците е белег за автентичността на историята. Ако всичко това бе измислено от следващото поколение (както някои твърдят), тези хора надали биха били така объркани. Едва ли някой би съчинил забележителната подробност, че кърпата, с която е била увита главата на Исус, е сгъната на отделно място. Да не говорим за необикновения факт, че хората не разпознават Исус веднага – нито на място край гробницата, нито вечерта по пътя към Емаус, нито при закуската край езерото. Първите християни не са били подготвени за това, което всъщност се е случило. Няма как човек да се подготви за подобно нещо! Според един от водещите учени-агностици, изглежда сякаш всички тези хора са се мъчили да опишат нещо, за което няма подходящи думи.

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ОБОБЩЕНИТЕ ПОЛУИСТИНИ ЗА ВЕЛИКДЕН

Този проблем не се ограничава само до първи век. Оттогава насетне хората се опитват да вкарат великденското послание в някакви общоприети схеми, в които то просто не се побира. Класически пример откриваме във вестник *Таймс* от Разпети петък през 2008 г. В статия, озаглавена „Универсални истини“, авторът твърди, че всеки би могъл да се подпише на пунктираната линия под Великденското послание. „Разпети петък – пише той, – възпоменава жертвата, мъченическото себеотрицание в името на любовта към другите. Великден е постигането на победа чрез страдание. Това са универсални духовни истини. И колкото повече вярващите от различните изповедания си взаимодействат и се запознават с вярванията на другите, толкова по-ясно се вижда всеобщото приемане на тези истини.“

Заключението на този автор е, че „великденското послание сближава вярващите“ от всички религии. „Доброто може да възтържествува чрез страданието – добавя той. – Смъртта не е краят.“ А после следва неговото грандиозно и крайно подвеждащо последно изречение: „Всички религии във Великобритания могат да го провъзгласят като пресечна точка, в която да се срещнат през този уикенд.“

Е, съжалявам! Разбира се, че трябва да търсим общ език с хората от други изповедания и с тези без вероизповедание. Това е важно. Но няма да постигнете нищо, ако за целта омаловажите уникалното послание на Възкресението.

Точно както самият аз бих очаквал, че ще трябва в джамия да си събуя обувките, така и всеки разумен мюсюлманин би очаквал в църква на Великден да не си приказваме някакви обобщени полуистини, че чрез страданието „доброто“ можело „да възтържествува“.

Хората с право биха очаквали да говорим за уникално и еднократно събитие, което се е случило с мъртвото тяло на Исус. Заради това събитие християнството няма как да се вмести в неясната религиозност на постмодерна Великобритания. Великден не може да се съпостави с нищо друго, понеже Разпятието и Възкресението заедно са централното събитие в цялата човешка история. Именно към този момент е било устремено всичко и именно от него всичко изниква обновено. *Евангелието* – пише ап. Павел до колосяните, – *вече е оповестено на всяка твар под небето*. Това означава, че със смъртта и възкресението на Исус от Назарет през света е преминала такава ударна вълна, че след нея светът вече е съвсем различно място, пълно с нови възможности, които преди са били немислими.

Бих приел, че е по-добре да кажем, че чрез страданието би могло да възтържествува доброто, отколкото да загубим надеждата си. За някои хора, които биха казали това, чашата на вярата вероятно е наполовина пълна. Но това, което се прави във въпросната статия, с типично покровителствен тон на къснопросвещенска реторика, е предлагане на чаша, която е наполовина празна и става все по-празна. Нейната пожелателна религия има малко общо с каквато и да е действителна вяра, особено с истинското християнство. Не е изненадващо, че тя дори не прелива към околната тематика.

Второто заглавие в изданието на *Таймс* от онзи Разпети петък през 2008 г. с право изразява недоволство от положението в Тибет. Каква е ползата от това (както се казва в Тибет), че „чрез страданието може да възтържествува доброто“? Не е ли това просто допълнително поощрение за издевателствата на тоталитарните власти в Китай? А какво би казал един будист, за когото страданието е илюзия? И дали изричането на тези баналности ще допринесе дори с мъничко за насърчаване на нашето правителство или дори на нашите [олимпийски] спортисти да оказват натиск върху Китай?

ЦЯЛАТА ВЕЛИКДЕНСКА ИСТИНА И КАКВО ОЗНАЧАВА ТЯ ЗА ДНЕШНИЯ СВЯТ

Съпоставете всичко това с разказа от Деяния 10:1-48. Разказът за срещата между ап. Петър и Корнилий показва пределно ясно какво означава чашата да е наполовина пълна и да става все по-пълна. Римският стотник Корнилий е дошъл, в своето лично посвещение и след молитва, за да призове Бога на Израил с почит и смирение. Бог призовава Петър да отиде и да говори на този езичник за Исус – особено за смъртта и възкресението Му. Петър не казва на Корнилий: „Разбрах, че вече имаш удивителна вяра. Не е ли изумително, че всички вървим по различни пътища към една и съща планина?“ Той казва: „Богът, Комуто се покланяш отдалеч, се е приближил до теб в лицето на Исус и е направил в Исус нещо, което носи нов развой на световната история и нов смисъл на човешкия живот“. Корнилий откликва с вяра и се кръщава.

Истинското християнство, в пълната му версия, е едновременно истината, която осмисля всички останали истини, и истината, препоръчваща себе си като рамката, в която останалите истини ще намерят своя смисъл. Единственото нещо, което то не прави – и което го прави неудобно за съвременния плуралистичен свят – е да се предлага като една истина сред многото или пък като версия на една единствена, обща за всички истина.

Този дискомфорт – тъй обезпокоителен, че мнозина се опитват да го заглушат, да го омаловажат, да го потупат по рамото и да кажат „Ето, ето. Хубаво е да се вярва в това“ – се проявява днес в редица области, и не на последно място по някои въпроси, които са предмет на спешен обществен дебат. Нека спомена само два от тях.

Първо, нека да обсъдим настоящия дебат за клонирането на ембриони. Сегашното ни правителство прокарва законодателство,

което произлиза от войнстващо атеистично и светско лоби. Друг пример е законопроектът за евтаназията. Засега той е отхвърлен, но ще се върне на дневен ред. Понякога медиите внушават, че само римокатолиците се вълнуват от такива неща. Но това не е вярно. Сега всички християни трябва да се противопоставят на дългогодишната активна дейност на различни секуларистични философии, които си въобразяват, че можем да постигнем християнското виждане за бъдещата надежда без християнския Бог.

В този свят в стил 1984[1] хората си създават своя утопия със собствени усилия, особено с помощта на науката и технологиите. „Създаваме един наш прекрасен нов свят[2] тук и сега – казват те. – Така че не ни внушавайте, че новият Божий свят се е родил на Великден." Те свеждат такива опасни вярвания до абстрактни, вечни баналности. Ирониятa се състои в това, че този светски утопизъм се основава на вярата в неудържимата човешка способност да създаде по-добър свят, докато същевременно вярва, че имаме право да убиваме неродени деца и „излишни" възрастни хора и да си играем с човешката им същност. Променянето на пола е от миналия век. Сега ние правим промяна на вида. Вижте колко сме умни! Утопията вече наднича зад ъгъла.

Нищо ли не сме научили от мрачните тирании на миналия век? Не би трябвало само римокатолиците да надигат глас. На тези тенденции следва да се противопоставят също така и англиканите, презвитерианите, баптистите, руските православни, петдесетниците и всички останали християни, а така също евреите и мюсюлманите. Това не е въпрос от периферен или деноминационен характер. Той изхожда пряко от централните факти на нашата вяра. Именно чрез възкресението на Исус Бог окончателно е потвърдил колко ценен е в Неговите очи човекът, когото е сътворил по Свой „образ и подобие", и едновременно с това е сложил край на представата, че утопията може да се постигне с човешки усилия и че хората са просто страничен продукт от еволюцията и може да бъдат управлявани и манипулирани. Християнското виждане какво означава да си човек е великолепно подкрепено от възкресението на Исус и ние като пасхални хора трябва да намерим обща кауза с всички онези, които са обезпокоени от посоката, в която се развива нашето общество в областта на медицинските технологии (наред с много други области).

Втората област на великденска загриженост е отношението ни към хората от други страни. През 2007 г. изтъкнатият африкански учен Даниел Бурдане е назначен за генерален секретар на Международната общност на евангелските студенти (IFES): организация с дългогодишна история и високо реноме със седалище в Оксфорд, която служи на членовете си в 150 страни.[3] Британската Върховна комисия в Акра се бави с молбата на Даниел да дойде тук, като накрая я отхвърля с минимално обяснение. След това Даниел поиска разрешение да пътува до Обединеното кралство с настоящата си туристическа виза и получава отговор, че може. Когато пристига, бива задържан за 22 часа, мобилните му телефони са иззети и после е върнат със самолет обратно в Африка. Той все още очаква обжалването на това решение и отношение към него. Иска ми се да вярвам, че много от присъстващите тук тази сутрин, биха желали да повдигнат въпроса за Даниел Бурдане пред нашите имиграционни власти, нашето Министерство на вътрешните работи и дори пред Върховната комисия в Акра. Но аз насочвам вниманието ви към неговия случай не просто като нещо единично, а защото това е типичен пример за небрежното и грубо отношение, което нашата уж цивилизована страна сега проявява както към добросъвестни хора, пристигащи у нас във връзка със своята работа, така и към онези, които са дошли тук, основателно търсейки убежище. Това личи ясно и от историята на една тежко болна жена, която беше върната в Гана и която вече е починала. Докато проучвах нейния случай, като задавах в Google думите „човек, търсещ убежище, умира", аз открих с ужас, че има цяла поредица от самоубийства на бежанци, търсещи убежище, които са загубили надежда за справедливо или безпристрастно отношение към тях.

Защо говоря за всичко това в неделята на Великден? Когато в рождествена проповед през 2007 г. споменах мимоходом за търсещите убежище, някой ме упрекна и ми каза, че това няма нищо общо с Рождество. Е, според Матей младенецът Исус и семейството Му сами са потърсили убежище в Египет. А Великден ни дава още материал за размисъл. Първо, посланието на Петър към Корнилий е, че чрез възкресението Си Исус е провъзгласен за Съдия на живите и мъртвите. Възкресението на Исус е началото на окончателното възвръщане на всички неща към правилното им състояние.

В светлината на Възкресението Църквата не трябва да спира да напомня на световните управници и власти, че те самите ще бъдат държани отговорни и че трябва да въздават справедливост, като въведат мъдър, изцелителен ред в Божия свят, преди този ден да настъпи. Онези, които искат да деполитизират Възкресението, трябва първо да го „деисторизират" – което те, разбира се, правят с ентусиазъм от много години насам. Чудим се защо гласът на църквата понякога звучи неуместно! Ние, които днес празнуваме заради нашия възкръснал Господ, трябва да свидетелстваме за Великден, великия акт на Божието поправяне на света, като мерило за всяка човешка справедливост.

Второ, същото послание на Петър към Корнилий подчертава, че с Възкресението единственият истински и жив Бог приема всички хора в Своето семейство. Църквата е оригиналът на „мултинационалната корпорация", копирана, но не и надмината от империите на този свят – както териториални, така и финансови. Ксенофобията, която третира другите хора като неудобни и лесно отстраними, е недостойна за страна, в която седемдесет процента от хората се определят като християни. Всъщност искаше ми се истинският проблем да е ксенофобията! Опасявам се, че всъщност това е манталитетът на някои младши държавни служители, съчетан с навика за неконтролируемо лошо поведение – и то в момент, когато същото правителство не само ни връзва ръцете и краката със сложно и дребнаво законодателство за всевъзможни неща, а отказва да формулира или да следи за спазването дори на основни правила за поведение на собствените си членове.

ПРИЗИВЪТ ДА ЖИВЕЕМ КАТО ПАСХАЛНИ ХОРА

Не се извинявам, че повдигам всички тези въпроси в деня на Великден. Великден се отнася до истинския живот, а не е фантазия, в която да се скрием. Великден говори за Божия съд, пред който светът ще отговаря, и за устройването на Божието ново, славно творение на свобода и мир: един нов свят, в който всички хора са призовавани да живеят.

Великден говори за щедрото и радушно посрещане на цялото човечество от страна на Бога. Като пасхални хора, ние сме призовани да празнуваме всичко това на практика, както и в радостно и безрезервно поклонение.

Отдавам дължимото на многото хора в тази епархия, които жертвоготовно правят точно това, не на последно място спрямо търсещите убежище. Този е смисълът на всичко това. А то се прави, защото Великден говори за Исус: Исус, Който обяви спасителното, суверенно Божие царство; Исус, Който умря, за да обезсили властта на господарите на този свят; Исус, Който възкръсна, за да бъде коронясан като Цар над всичко на небето и на земята. Бог да ни дава благодат в този ден и занапред да живеем като пасхални хора, чествайки любовта и радостта на Исус на Неговата трапеза и известявайки Неговото царство и Неговата правда в този свят! □

Професор Никълъс Томас Райт е сред водещите богослови и специалисти по Нов завет в световен план. Той е служил като епископ на град Дърам към Англиканската църква. Член на камарата на лордовете в парламента на Обединеното кралство. Понастоящем е професор в Университета „Сейнт Андрюс" в Шотландия. Преподавал е Нов завет също така в университетите „Кеймбридж", „Макгил" (Канада) и „Оксфорд".

Автор е на редица книги и публикации, сред които има както задълбочени академични библейски изследвания, така и популярни четива. Райт е автор на текстовете на музикалните произведения от Пол Спайсър *Easter Oratorio* и *Advent Oratorio*.

Споделяме проповед на Н. Т. Райт, изнесена на Възкресение 2008 г. Превод от английски език: Мая Стойчева.

[1] Препратка към книгата на Джордж Оруел *1984* (Сиела, 2021). Б.пр.

[2] Препратка към романа на Олдъс Хъксли *Прекрасният нов свят* (Фама, 2006). Б.пр.

[3] В България IFES развива дейност вече три десетилетия чрез българския си клон БХСС (bhss-org.com). Б.р.

Нантският Едикт на умиротворението

п-р Данаил Игнатов

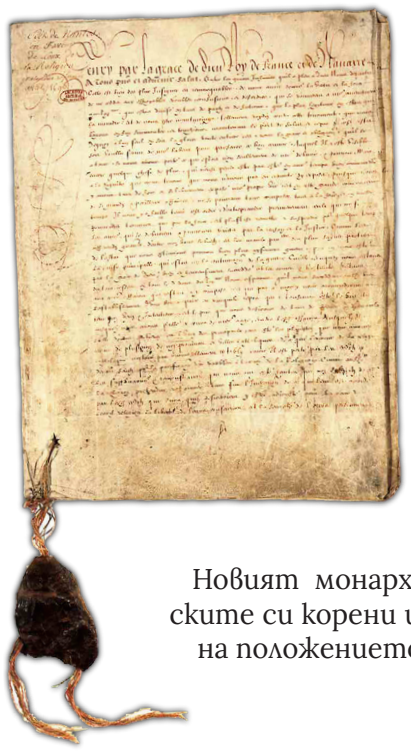

В началото на XVI век влиянието на реформаторските идеи нараства прогресивно във френските територии, главно в градовете, сред по-добре образованата средна класа. Възникват първите добре организирани протестантски църкви. След 1534 г. обаче положението на протестантите във Франция рязко се влошава. От симпатизант, крал Франсоа I се превръща в техен последователен враг. През втората половина на века напрежението между католици и протестанти, наричани още *хугеноти*, достига своя апогей, с осем последователни *религиозни войни* и жестоки преследвания.

Първата религиозна война (1562-1563 г.) избухва след т.нар. „клане във Васи“. На първи март 1562 г. представителят на влиятелна католическа фамилия Франсоа дьо Гиз навлиза в град Васи с отряд конници и под претекст, че протестантите нарушават правилото за събрания извън стените на града, избива всички присъстващи на неделното богослужение. Това дава сигнал на екзалтирани католически военизирани отряди да постъпят по същия начин в Тур, Сенс, Руан, както и в провинциите Мен и Анжу. В Тулуза по подобен начин са избити над три хиляди мъже, жени и деца. Протестантите се организират в съпротивително движение и нанасят редица поражения на така възникналия противник. Първата религиозна война се води с променлив успех ту за едната, ту за другата страна. До 1570 г. ще има още две религиозни войни, последвани от нетрайни примирия.

През 1559 г. крал Анри II умира, след като по непредпазливост е ранен от Габриел дьо Лорж Монгомъри в рицарски турнир. През 1560 г. управлението на кралството се поема от вдовицата му Катерина Медичи, регент на 10-годишния Шарл IX (1550-1574 г.). Запазила дълго своето влияние в политиката, тя предлага брачен съюз на протестантския принц Анри Наварски с нейната дъщеря Маргьорит дьо Валоа. Венчавката е насрочена за 18 август 1572 г. Този брак не се одобрява нито от папата, нито от прокатолическата партия. Кралицата-регент обаче изглежда готова на този компромис, за да запази целостта на страната и да възстанови финансовата стабилност. Но за гостите на тържеството от протестантската аристокрация се подготвя тежък удар. Това става може би с нейно знание и въпреки предишните уверения на вече пълнолетния Шарл IX за толерантност и защита от посегателства.

Датата 24 август 1572 г. е белязана от масовото клане на протестанти през прословутата *Вартоломеева нощ*.[1] Събитието произвежда заразяващ ефект и в други градове като Орлеан, Лион, Бордо, Руан и Тулуза, където са избити хиляди протестанти, без оглед на пол и възраст. Жертвите се изчисляват на около три хиляди в Париж и общо между пет и десет хиляди в цяла Франция. Предприема се систематична кампания за връщане към католическото изповедание – както с убеждение, така и със заплахи под формата на социален, политически или икономически натиск. Всичко това дава резултат най-вече в северните части на Франция.

Същевременно някои големи протестантски общности на юг успяват да се съхранят и да отстояват своята идентичност. Множина емигрират в страни, където животът им не е застрашен. През целия период на тези преследвания около 200 000 души емигрират към Швейцария и Германия, а по-късно и към Нидерландия, Южна Африка и Северна Америка. Женева става известна като „града на преселниците“. Франция губи както част от аристокрацията, така и голяма част от средното съсловие, което има най-голям принос за икономическото и културното развитие на страната. А град Берлин дължи до голяма степен своето нарастващо благосъстояние на преселници хугеноти.

Крал Шарл IX умира две години след Вартоломеевата нощ, едва на 24 г. Брат му Анри III (1551-1589 г.) заема престола през 1574 г. Преследва хугенотите, но от политически интерес се съюзява с немски протестантски князе и със съпруга на сестра си (Анри, вече крал на Навара) срещу фамилията Дьо Гиз.

След 15-годишно царуване Анри III е убит от католически монах. Оказва се, че той е признал Анри Наварски като единствен законен престолонаследник на Франция. Същият е син на Жана д'Албре и Антоан дьо Бурбон, по чиято линия идва правото за френския престол. Ранното си религиозно възпитание Анри Наварски получава от своята майка с калвинистични убеждения, което ще го доведе до съзнателното приемане на реформаторската вяра. При годежа и встъпването си в брак с Маргарит дьо Валоа той е едва на 19 години. Венчавката се извършва по необичаен начин. Размяната на обещания се извършва на естрада пред „Нотр-Дам“. След това младоженецът въвежда Маргьорит в катедралата, но не присъства на благословението от католическия епископ. По-късно Анри се връща и отвежда своята съпруга.

Веднага щом става ясно, че законният престолонаследник е Анри Наварски, католиците (обединени в т.нар. „Лига“) категорично отказват да допуснат протестант да управлява Франция. Тогава Анри прави компромиса да приеме католицизма. Смята се, че по този повод той е отбелязал слендото: „Все пак Париж си струва една меса.“ Така става възможно на 24 февруари 1594 г. той да бъде коронован като крал Анри IV.

Новият монарх не забравя протестантските си корени и води политика за промяна на положението в кралството.

Насилията спират четири години след възкачването на крал Анри IV на френския престол с издаването на *Нантския едикт* на 13 април 1598 г. По онова време наречен *Едикт на умиротворението*, този документ осигурява мир в страната най-малко за следващите десет години. С него кралят постига няколко цели: укрепва монархическата власт; установява условия за мир; и дава възможност за икономическо възстановяване на страната.

Едиктът предоставя на протестантите особено големи права: амнистия; свобода на богослуженията в определени места и в 3500 замъка; осигуряване на около 150 защитени места; и дори компенсации от кралската хазна. За да бъде съден един протестант в градове като Бордо, Гренобъл или Кастр, половината членове на съдебния състав трябва да бъдат протестанти. Общностите на протестантите вече имат право да откриват свои учебни академии. Предвидени се 45 000 екю за подпомагане на служението на пастири. Нантският едикт се прилага ефективно в по-голяма част от кралството поради властта и авторитета, които си е спечелил крал Анри IV.

За успешната вътрешна политика на Анри допринася и присъствието на верни съветници – умерени католици и протестанти като принц Сюли (първи министър) и Вилроа (външен министър).

За доста дълъг период Анри IV води миролюбива политика и спрямо своите съседи (дори и спрямо опасния съсед Испания), като същевременно с това преустройва войската. Неговото управление е прекъснато на 14 май 1610 г. от фанатизиран католик, който го напада в каляската му и го пробожда смъртоносно.

След смъртта му гоненията срещу протестантите се възобновяват. На престола се възкачва Луи XIII, който на 28 юни 1629 г. заменя Нантския едикт с т.нар. *Едикт на милостта* от Алес. С него се отменят защитените места за протестантите и се забраняват политическите им събрания, но се запазва установеното право на свободно практикуване на богослужения (с изключение на Париж). След смъртта на Луи XIII настъпват още по-тежки времена, особено по времето на „краля-слънце“ Луи XIV.

Оценките на *Нантския едикт* не са еднозначни, особено като се вземе предвид историческият контекст и манталитет, в който се прилага. Въпреки редица свободи, той не удовлетворява напълно протестантите, защото не им дава право да провеждат своите богослужения където желаят (за разлика от католиците). Макар и „със свободна съвест“, на поданиците се внушава пълно подчинение и преданост към краля умиротворител и благодетел, а това на свой ред довежда до развиване на (осъзнат или не) култ към краля. Кралската власт е едва ли не сакрализирана и достига своя апогей при управлението на Луи XIV.

Това положение продължава чак до 1787 г., когато по времето на Луи XVI се приема *Версайският едикт* – доста закъснял документ в навечерието на Френската революция.[2] □

[1] Вж. статията по темата във в. *Зорница*, 08/2017.

[2] Вж. още: Данаил Игнатов, *История на Църквата в епохата на Ренесанса и на Реформацията, XVI-XVII век* (Нов човек, 2017), 218-220 с.; Dan Graves, *The Edict of Nantes* (Christianity.com, 2010).

Извънбрачни взаимоотношения

Цвете Куличева

Във февруарския брой на *Зорница* разгледахме темата какво се случва с брачната връзка, когато единият от двамата съпрузи се обърне към Христос. Такъв вид значима промяна неизменно се отразява на спойката в семейството.

Сега продължаваме с нашата поредица „Християнският брак“ с важния въпрос какво казва Божието слово по въпроса за сексуалните взаимоотношения извън брака.

> *Блудство и всякаква нечистота или сребролюбие даже да не се споменават между вас, както прилича на светии... Добре знаете, че нито един блудник или нечист... няма наследство в царството на Христос и на Бога.*
>
> **Ефесяни 5:3,5**

Апостол Павел пише: „А блудство и всякаква нечистота или сребролюбие даже да не се споменават между вас, както прилича на светии.“ И малко по-надолу в същата глава добавя: „Защото добре знаете това, че нито един блудник или нечист, или сребролюбец (който е идолопоклонник) няма наследство в царството на Христос и на Бога“ (Еф. 5:3,5). В друго свое послание той е съветва: „Бягайте от блудство. Всеки друг грях, който би направил човек, е вън от тялото, но който блудства, съгрешава против своето собствено тяло“ (I Кор. 6:18). В същата насока е и седмата заповед в Декалога: „Не прелюбодействай“ (Изход 20:14).

Що е „блудство“? Според Библията това е съжителството между двама неженени.

А що е „прелюбодейство“? Това е съжителство между мъж и жена, които са женени за други хора, а не един за друг.

Както блудството, така и прелюбодейството са грехове. Според закона такъв вид действия някога са се наказвали с убиване с камъни (вж. Втор. 22:20-24). Много строга мярка! Но какво е нейното предназначение? Целта е да се издига чистотата. Когато няма чистота, злото присъства в пълната си сила. Божието слово казва също: „Женитбата нека бъде на почит у всички и леглото – неосквернено, защото Бог ще съди блудниците и прелюбодейците“ (Евреи 13:4).

Тук ще цитирам думите на Едуин Луис Коул, който посвещава книгата си *Почтеност в секса* на „новото поколение млади мъже и жени, които желаят да върнат в този свят това, което предишното поколение изхвърли от него“. Той има предвид изхвърлянето на чистотата и невинността, тоест въздържанието от полови отношения преди брака. Има предвид младите хора днес да възстановят ценността *да се опазват* в сексуален план и готовността *да се въздържат* от блудство и прелюбодейство.

Коул нарича сексуалните отношения „кръвен завет на брака“. По принцип „завет“ се нарича онова свързващо или обвързващо съгласие, което се подпечатва с някакъв белег или символ. А „кръвният завет“ е онзи вид двустранно споразумение, което се подпечатва с проливане на кръв. Затова в цял свят кръвният завет се възприема за най-свят както от държавни глави, така и от улични бандити. Кръвният завет е най-висшият вид завет, който може да се сключи между двама партньори. Виждаме го например в побратимяването.

В Стария завет Бог сключва завет с Аврам. И какъв белег се постановява при него? Бог въвежда белега на обрязването, което е съпроводено от проливане на кръв. Божието слово казва на друго място: „По закона всичко се очиства с кръв, а без проливане на кръв няма прощение“ (Евреи 9:22). Тези думи ни насочват към *новия завет*, при който Бог Отец подсигурява нашето спасение именно чрез проливането на святата кръв на Единородния Син: „Кръвта на Сина Му Исус Христос ни очиства от всеки грях“ (I Йоан 1:7; вж. също Евреи 9:11-16,18,22).

В Ефесяни ап. Павел сравнява взаимоотношенията между мъжа и жената с отношенията между Христос и църквата (вж. Ефес. 5:22-31). Както между Христос и църквата отношенията са *заветни*, така и връзката между мъжа и жената има естеството на *брачен завет*. Пророк Малахия представя Бога като свидетел между двамата съпрузи и казва на мъжа, че невястата му е негова „съпруга и заветната жена“ (Мал. 2:14). Между двамата партньори в рамките на брака има сключен завет.

А белег на този завет е сексуалната връзка. Независимо колко изопачени може да са в този свят взаимоотношенията между хората, тази истина никога няма да се промени. Половите отношения са определени от Бога. Сексът е свят белег за кръвния завет, който двамата сключват помежду си.

Когато преди време следвах анатомия, нашият асистент ни каза, че хименът на жената е „ненужна ципа – единственото нещо в човешкия организъм, което няма никакво предназначение“. Но книгата на Едуин Луис Коул ни помага да разглеждаме брака като един вид кръвен завет между двамата съпрузи. В светлината на тази истина е повече от ясно, че Бог е създал химена със специална цел: да служи като кръвен белег на брачния завет.

Представете си как двама души се харесват. Любовта постепенно свързва двете сърца и един ден те решават да встъпят в брак. В деня на венчавката официално те сключват помежду си брачен завет. Външният белег на този завет са половите отношения помежду им, а кръвният белег (или печатът) е проливането на кръв при разкъсването на химена при първия сексуален контакт.

Това следва да стане едва *след венчавката*. Именно тук е и основната причина защо Бог иска мъжът и жената да останат девствени до деня на женитбата. А когато брачният завет бъде сключен, двамата вече имат длъжност да преминат към външния завет на завета: секса. В първата си брачна нощ те интимно подпечатват завета помежду си с кръвта от разкъсания химен.

В старозаветни времена обрязването на краекожието не е нещо самоцелно. То е свързано с „обрязването на сърцето“. Апостол Павел го описва в Римляни 2:29: „Юдеин е този, който е такъв вътрешно, а обрязване е това, което е на сърцето, в дух, а не в буквата.“ Очевидно на първо място е сърдечната вяра, а след това идва обрязването на краекожието. По аналогия с това и самите ние, в новозаветни времена, първо трябва да положим вярата си в Господ Исус Христос, да се покаем и да приемем с доверие Неговата изкупителна жертва. Най-напред Неговата кръв умива сърцето ни от греха, а едва след това вече преминаваме към външното изявление на този нов завет чрез кръщението, което нагледно представя как Христос ни е умил и ни превръща в нови създания.

Същото се случва и при брачния завет. Най-напред двамата младоженци заявяват пред Бога и пред околните хора, че имат готовност, желание и съгласие да встъпят в брачен завет един с друг.

А едва после, след като са получили благословението от Бога, те вече могат да преминат към външния белег на своята любов и взаимно посвещение: сексуалната връзка. Първо се сключва нематериалната, духовна връзка, а след това естествено идва и физическият съюз помежду им.

И така, единствено след женитбата, единствено в рамките на брачния завет между мъжа и жената може да има законни полови взаимоотношения. Извън брака сексът не е нищо повече от блудство или прелюбодейство. А пред Бога, както видяхме, това е грях. □

Здравко Безлов – най-младият „пастир-шпионин“

п-р Владимир Железов

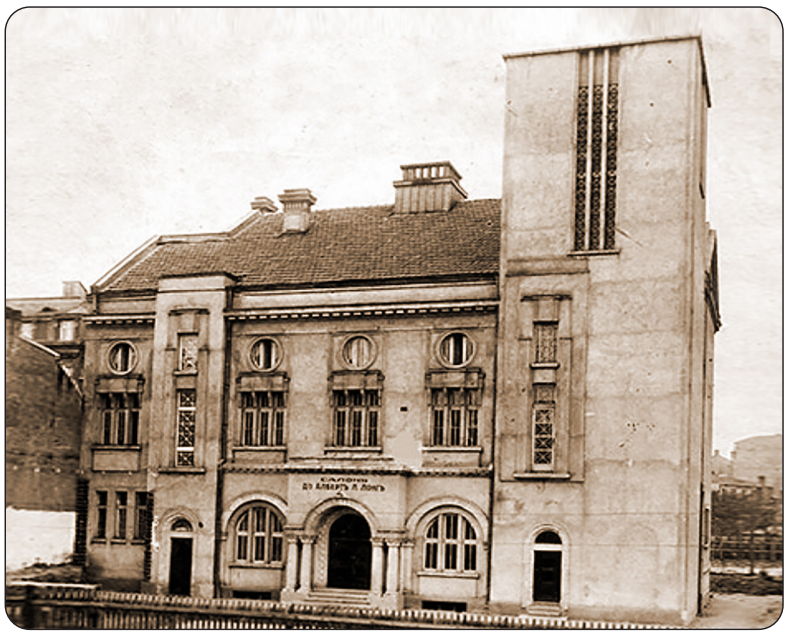
През първите следвоенни години комунистическата партия ликвидира политическите си опоненти и всички, които са имали и най-малка колаборация с държави или организации, смятани за вражески на „народната власт“. През 1948 г. комунистите започват арести в подготовка на т. нар. „пастирски процеси“. Най-младият евангелски свещенослужител, който е изправен пред съда, е методистки проповедник. По-голямата част от живота си той е репресиран и тормозен от комунистическата власт, но остава верен на Бога. Дори в най-тъмните години на унижения и гонения за вярата, той е опора и насърчение на мнозина евангелски пастири.

Името му е Здравко Безлов.

Роден е на 6 април 1920 г. в София. Баща му умира, когато Здравко е едва на осем месеца. Случаят довежда майка му в Евангелската методистка църква „Д-р Лонг”, където самотната вдовица с малкото бебе намира съпричастност и топлота. Скоро тя става ревностна членка на голямото методистко семейство в София. Здравко израства с децата и младежите на църквата и участва във всички инициативи. Завършва Софийската търговска гимназия и през 1939 г. суперинтендантът Алфонс Прач го изпраща в Духовната семинария във Франкфурт на Майн. Здравко Безлов завършва Семинарията през 1943 г. с отличен и получава стипендия за докторат в САЩ. Въпреки това, в тези военни години той без колебание взема последния влак за България, защото чувства задължението си да заеме пастирския пост и да бъде с майка си. Веднага е мобилизиран и изпратен в Школата за запасни офицери. На 27-годишна възраст Здравко Безлов е ръкоположен в църквата „Д-р Лонг”. Получава за кратко време назначение за църквата в Русе, а после и в София – за „Д-р Лонг“.

Комунистическата власт започва подготовката за инсценирания процес срещу свещенослужителите на Православната, Католическата и евангелските църкви, с обвинения за шпионаж. П-р Янко Иванов е арестуван преди Безлов и подложен на разпити и психологически тормоз. Докато го разпитват в ареста, той се опитва да предупреди съпругата си и п-р Безлов, който по това време все още е на свобода, да се пазят от двама от обвиняемите пастири, за които се съмнява, че сътрудничат на държавното обвинение. За съжаление бележката, предназначена за тях, попада в ръцете на следователите.[1]

По-късно Здравко Безлов е арестуван и се превръща в най-младия подсъдим, преминал през мелачката на Държавна сигурност. След като е изтезаван и мъчен, е изпратен в трудововъзпитателен лагер, а накрая е осъден на 15 години затвор. За ужасите, които преживява там, той почти не говори. Здравко Безлов е работил при нечовешки условия в каменовъглените мини и в откритите каменоломни, които оставят дълбоко в него един кошмарен спомен, често изплуващ в неспокойните му сънища. След 12 години и половина той е освободен. Наново обаче е преследван, уволняван и гонен като бивш политически затворник. Колко ли мъки и оскърбления му е коствало да бъде отхвърлян от обществото! След промяната на 10 ноември 1989 г., въпреки разклатеното си здраве, Здравко Безлов започва да работи за възстановяване на Методистката църква, събирайки старите методистки семейства в Русе, Шумен, Варна и София. По това време сградата на софийската църква „Д-р Лонг“ е обсебена от други евангелски църкви, като п-р Безлов е заплашван дори с физическо насилие.

Сградата на ЕМЕЦ София в началото на века | източник: *iSofia.bg*

През 1991 г. епископ Хайнрих Болетер го назначава за суперинтендант на Методистката църква в България, а след една година и за пастир на църквата „Д-р Лонг“. И така, след 45 години, вече 72-годишен, след инсулт, Здравко Безлов поема църквата със същата ревност и желание за служение на Бога, както преди да бъде свален от амвона. П-р Венцислав Андреев казва за него: „Здравко Безлов беше много приятен човек, много интелигентен. Когато го избрахме за суперинтендант той ни събираше един път в месеца в София – мен, Данаил Налбантски, Ани Богатева и Божидар Попов... Здравко, също като Симеон Попов и Марин Глухаров, никога не говореше за пастирските процеси. За тях беше много болезнено да говорят по тази тема.“ През 1992 г. Световният съвет на Методистката църква присъжда на п-р Здравко Безлов наградата за мир. Тогава той споделя: „Аз мога да приема наградата само от името на всички пастири, които са страдали за Исус през комунистическия режим. Само Бог знае дали съм достоен за тази награда.“ С цялата сума от наградата п-р Безлов създава фонд „Орган“ в църквата „Д-р Лонг“.

На 13 декември 1992 г. пастир Безлов, слизайки от амвона, получава инфаркт. Желанието му да продължи работата обаче е огромно. На 26 февруари 1993 г. (в деня, когато през 1947 г. е започнал ужасният съдебен процес) пастир Здравко Безлов получава втори масиран инфаркт и Бог го прибира при Себе Си. Можем само да сме благодарни на Бога за примера на п-р Здравко Безлов и за неговото неугасващо желание да работи за Бога и за Методистката църква в България, без да жали здраве и сили. □

1 В. Пеев, *Янко Иванов и арестите на пасторите-шпиони* (сп. Християнство и култура, 06/2018), 61 с.

По материали от methodist.bg и книгата *Процесите. Партията срещу Църквата* от п-р Христо Куличев.

Конференция за служители и млади хора към СЕБЦ

Влади Райчинов

Младежки ръководители и пастири на баптистки църкви се събраха през март т.г. за съвместна конференция. Събитието бе замислено от съюзното настоятелство на СЕБЦ като възможност за взаимно опознаване, сближаване между поколенията и синхронизиране на виждането за това, как непроменимото Христово благовестие да се представя в съвременна България.

Началото на март обикновено е време за размяна на първомартенски честитки и отбелязване на Националния празник на страната. За водачите на баптистки църкви обаче, обединили се в третото най-старо евангелско вероизповедание в България, това беше по-скоро възможност за духовни разговори, застъпнически молитви, взаимно сверяване на часовниците и обнадежден поглед към бъдещото развитие на Божието дело. Близо петдесет души взеха участие в тази първа по рода си национална консултация. Сред тях имаше църковни ръководители, активни младежи, водачи на служения. Млади и възрастни, жени и мъже, роми и българи, представители на малки селища и големи градове, членове на стари евангелски общности и основатели на новосформиращи се църкви – всички бяха обединени от желание да работят в единодушие и сътрудничество за спасението на нови хора и развитието на Божието дело.

„Целта на събитието е заедно като баптистки църкви да обсъдим темата за споделянето на вечното Евангелие в постоянно менящи се условия – обявиха от офиса на СЕБЦ по-рано тази пролет. – Ще говорим по какъв начин да интегрираме следващото поколение в живота на църквите ни; как да организираме богослужебни събрания с мисъл не само за опитните вярващи, а и за новите хора в събранието ни; как да изнасяме Христовото послание отвъд стените на сградата си.“

Събитието се проведе в Дом Добромирка – уютно и изрядно поддържано място за подобен вид инициативи, скътано в сърцето на Северна България, досами шосето между Севлиево и Търново.

От ръководството на Баптисткия съюз отправиха призив към всеки църковен водач да дойде на конференцията заедно с поне един млад човек от църквата, който вече служи или има потенциал да

Установяването на Инквизицията и доминиканците

Тодор Велчев

Две от най-тъмните петна в историята на християнската Църква са ловът на вещици и еретици в средновековна Европа и институцията, наречена „Инквизиция“ – като първото зарежда апарата на второто. Никой не знае със сигурност колко души са пострадали от Инквизицията. Със сигурност става дума за хиляди човешки съдби. Но за повечето църковни и държавни дейци от епохата е било самоочевидно, че ортодоксалността трябва да се съхрани на всяка цена.

Между 1180 и 1220 г. папите Александър III, Луций III и Инокентий III правят първите стъпки към създаването на Инквизицията. Преди това понятието означавало *юридически процес* за установяване на престъпления, включително нелегални бракове и бигамия, а не институция. Първата „епископска инквизиция“ от 1184 г. (т.е. църковен съд, проведен от местни епископи) имала за цел справяне с ереста на катарите[1] в Южна Франция. Тя задължила епископите да посещават два пъти в годината своите епархии и да издирват еретици. Като цяло се предписвали ненасилствени методи на убеждението: чрез беседи, дебати и проповеди. Този подход нерядко водел до добри резултати.

Официалното утвърждаване на институцията Инквизиция е дело на папа Григорий IX. През 1227 г. той за пръв път назначава „папска инквизиция“: комисия от „инквизитори“ (лат. „следователи“). Те трябвало да заседават периодично и да внесат ред и законност в разследванията срещу еретиците, заплашени нерядко от линча на градските тълпи. За разлика от известния произвол на епископските инквизиции, папската била последователна и систематична, като разследванията се описвали в подробни протоколи. Според съвременния американския историк Томас Мадън, „Инквизицията не е била създадена от желание да се унищожи многообразието от мнения или да се потискат хората; тя по-скоро е била опит да се спрат несправедливите екзекуции... По средновековните закони ереста е представлявала престъпление срещу държавата... и хората, обвинени в нея, трябвало да бъдат съдени от местния феодал, а той рядко е имал богословско образование“. В този смисъл Инквизицията предоставяла възможност за справедлив процес, спасяване от смърт и приемане в обществото.

Папа Григорий IX; миниатюра от XIII век | източник: *Wikipedia*

През 1231 г. папа Григорий издава и формални правила за дейността на Инквизицията. Според неговото виждане, тази институция трябва да служи за спасението и за налагане на наказания единствено спрямо *католици*, изпаднали в заблуда. Юдеи, мюсюлмани и други нехристиянски изповедания остават извън правомощията ѝ. Инквизицията трябвало да събира сведения за разпространението на ереси, да призовава пред съда хора, заподозрени в ерес, да наказва изневерилите на Църквата и да обръща души към Христа, с цел тяхното спасение. Първоначално дейността ѝ била насочена най-вече срещу разрастването на движенията на валдензите[2] и албигойците. Изтезанията били позволени, но това фактически се явявало продължение на римския закон. За свой главен инквизитор във Франция папата назначава жестокия Робер льо Бугр, бивш еретик. Последният се отличил с особена безскрупулност. Към делата му спадат изгарянето на 180 души на клада само за един ден и толкова други зверства, че накрая той бива отзован и хвърлен в затвора.

На 20 април 1233 г. (според някои изследователи, 1232 г.), с була на Григорий IX работата на Инквизицията е поверена на Доминиканския орден. Доминиканците били очевидният избор за такава роля. Мисията на ордена, признат от църквата през 1220 г., била да поучава и проповядва Божието слово, като използва силата и доводите на разума в подкрепа на вярата. Не е никак случайно, че благочестиви учени и богослови като Алберт Велики и Тома Аквински са били доминиканци. Самият основател на движението, св. Доминик[3], се отличава в служението си с обращението на еретици чрез силата на светия си живот и убедително проповядване.

Ала методите, разработени от неговия орден, не били така благородни. Те включвали разнообразни изтезания и в крайна сметка, екзекуции – като правило, чрез изгаряне на клада. Въпреки, че указанията за провеждане на разпити ограничавали прибягването до изтезания, те все повече бивали пренебрегвани. Повечето доминиканци никога не са участвали в дейността на Инквизицията, докато други били привърженици на мек подход към еретиците. Някои по съвест отказвали да участват в извършването на жестокости. И все пак доброто име на ордена било завинаги опетнено поради причастността му към престъпленията на Инквизицията. Затова доминиканците получили популярното прозвище *Domini canes* (лат. „Господните кучета“). □

[1] Гр. „чистите“: последователи на дуалистично учение, съчетано с християнски елементи, силно повлияно от богомилското движение на Балканите. (Б.пр.)

[2] Вж. статията за валдензите в *Зорница*, бр. 02/2023.

[3] Вж. статията за св. Доминик в *Зорница*, бр. 08/2021.

се развива във водаческо отношение. „Вярваме, че инвестирате в такива личности, а целта на конференцията е да можем да се чуем едни други и да погледнем църковното служение през погледа както на опитния служител, така и на младия човек“, се казваше в анонса.

На уводната сесия всички участници се разделиха в малки смесени групи за обсъждане на казуси от църковния живот. Заглавията на следващите теми бяха: „Личното време с Бога и израстването във вярата“; „Как да си служим едни на други“; „Винаги съм искал да питам пастиря/младежите“, както и „Църквата на бъдещето – общност, която представя Христос“.

Мотото на срещата бе: „За всички – всякакъв“. Текстът е заимстван от прословутия абзац на апостол Павел в I Коринтяни 9 гл.: „Ако проповядвам благовестието, няма с какво да се похваля, понеже съм тласкан от неотменна необходимост... Направих себе си роб на всички, за да придобия мнозина... За всички станах всичко, така че по всякакъв начин да спася неколцина. Всичко това върша заради благовестието...“

През 2023 г. Съюзът на евангелските баптистки църкви в България планира и други инициативи: тийнейджърски, детски и семеен лагер; почивка за пастирски семейства; национална женска конференция; както и отчетно-изборен конгрес, който се провежда на четири години и излъчва управителния орган на деноминацията. СЕБЦ е член на Европейската баптистка федерация (EBF) и Световния баптистки алианс (WEA) и съучредител на Обединени евангелски църкви и на Българско евангелско дружество (което издава вестник *Зорница*). □

„Научѝ ме на добро разсъждение и знание, защото аз повярвах на Твоите заповеди“

XII библейско състезание се проведе в столицата

Влади Райчинов

„Когато при ремонт на храма е намерена Книгата на закона, цар Йосия е покрусен от греховете на Юда и желае да се допита до Господа. При кого отиват царските хора, за да се допитат до Господа?“

На този въпрос от раздел III на първи кръг на тазгодишното Библейско състезание отговаряха младежи от 28 отбора. Вариантите са четири, но само един от тях е правилен: (а) пророк Йеремия; (б) пророк Исая; (в) пророчица Олда; (г) пророк Елисей. А вие какво бихте посочили? Имате 15 секунди време да решите.

Напрежението в салона растеше с всеки въпрос. Близо 130 младежи на възраст между 12 и 19 години се бяха групирали в отбори по четирима. Насядали около малки кръгли маси, те се взираха в лаптопите, трескаво брояха секундите и притеснено кликваха върху някой от вариантите на екрана. Първият кръг от дългоочакваната викторина беше индивидуална игра, като всеки състезател трябваше да даде отговор на десет въпроса с различна степен на трудност.

Отборите се бяха подготвяли с месеци за вълнуващия ден, мотивирани и организирани от своите двадесет и девет треньори (някои от които доскоро също са чупили пръсти като участници в играта). Впрочем, минути преди първия съдийски сигнал беше сформиран още един отбор, съставен от четирима състезатели, които са се подготвяли като резерви.

Още през лятото на 2022 г., месеци след края на миналогодишното XI издание на състезанието, организаторите от *Скрипчър Юниън България* бяха публикували на уебсайта си новия конспект. Тази година екипът за съставяне на въпросите включваше Ели Куличева, Мария Пилева, Десислава Тодорова, Иван Мирчев, Крейг Уайрънс, Никола Ненчев, Лина Хотнишка, Мартин Райчинов и Момчил Петров.

Първото състезание се състои през 2011 г., с водещ Чавдар Хаджиев. Оттогава събитието се провежда ежегодно (с изключение на „ковидната“ 2020 година) и вече се е превърнало в разпознаваема институция в младежкия живот на страната. През тези дванадесет издания на Състезанието за познаване и разбиране на Библията „В ръката му имаше книга“ са участвали близо 1200 тийнейджъри от 30-40 населени места в страната. Общо около триста отбора са отделяли време и ресурс за четене и изучаване на Книгата на книгите. Впечатляваща инвестиция в няколко поколения!

„Спомних си, Господи, за Твоите вековечни постановления – и се утеших“, емоционално възкликва преди хилядолетия цар Давид. А малко по-надолу в прословутия Псалом 119 той добавя: „Научи ме на добро разсъждение и знание, защото аз повярвах на Твоите заповеди“ (52, 66 ст.). Водени от гореща любов към младите хора и от силно убеждение, че словото на Бога никога не се връща напразно, екипът на *Скрипчър Юниън* продължава да не жали усилия и средства за ежегодния библейски празник.

Допълнително измерение на тазгодишното издание бе това, че за първи път след пандемията състезателите се в една зала. През 2021 г. Юбилейното Десето състезание се проведе успоредно в четири града (Сливен, Пловдив, Бургас и София), а през 2022 г. форматът бе в три града (Бургас, Пловдив и София), като и в двата случая екипът трябваше да подготви стабилна онлайн връзка в реално време през платформата *Zoom*. Както обикновено, действието се излъчваше през *YouTube* канала на организаторите и до редакционното приключване на статията бе гледано две хиляди пъти.

След първия кръг, при който всеки състезател отговаряше индивидуално, бяха раздадени работни библии, отново предоставени от Българско библейско дружество. Във втория кръг играта бе колективна. На екраните се изписваше библейски стих (без препратка), в който липсваха по две думи. Състезателите трябваше да попълнят липсите, като единствено тук можеха да се консултират с текста. За всеки от десетте пасажа отборите имаха по 75 секунди време за прелистване, търсене и посочване на правилните отговори на екрана.

Третият кръг пък беше зареден с 30 въпроса, отново с различно ниво на трудност. Този път отборите трябваше да въвеждат отговорите със собствени думи, като сами преценяват колко време да отделят на всеки въпрос. Общото време за попълване беше десет минути. До този момент в състезанието участваха всичките 28 отбора. След третия кръг бе направена пауза за обяд, а междувременно журито в състав Момчил Петров, Десислава Тодорова, Венцислав Стойков и Мария Пилева запретна ръкави да проверява и оценява отговорите.

За осъществяването на това XII издание на традиционната игра помагаха почти седемдесет души. Под вещото ръководство на Михаела Петрова великолепният и всеотдаен екип включваше: съставителите на въпроси, валидационната комисия, журито, техниците Димитър Георгиев и Петър Василев, автора на софтуера Николай Говедски, водещия Влади Райчинов, фотографите Илия Кузманов, Ивелина Фитова, Боряна Иванова, Цветелина Илиева и Ния Стоицева, както и неуморните пчелички от Сдружение „Обединение Светилник“ (както е другото име на *Скрипчър Юниън България*) и домакините от Конферентен център „Възраждане“.

В крайна сметка до последния четвърти кръг достигнаха петте отбора с най-много натрупани точки: „Синай“, „Просто Емануил“, „Ветил“, „Елохим“ и „Синай United“. Останалите състезатели станаха зрители и под влиянието на смесени емоции се опитваха да отговарят на последните въпроси с надеждата, че догодина може да бъдат на местата на финалистите.

През този последен и най-напрегнат етап от състезанието трябваше да се отговаря със свободен текст на десет нелеки въпроса, сред които и тези: „От какви дървета цар Соломон направи прегради в Господния дом?“ или „Какъв принос за вина трябваше да принесат филистимците, когато искаха да върнат Божия ковчег на израилтяните?“ Всички въведени отговори мигновено се появяваха на екраните на журито и бяха оценявани в реално време.

В крайна сметка тройката най-добре представили се отбори остана непроменена и след финалния спринт. Първенец за 2023 г. е „Синай“ (ЕПЦ Сливен) със 113 точки. „Уникално е какво Бог стори за нас“, споделят четиримата победители пред Христо Христов в статия за *Евангелски вестник*. Треньори на отбора са Даниела Душкова, Красимир Вачев и Йоана Михайлова. На второ място със 108 точки се класира „Просто Емануил“ (от Пловдив), а трети е „Ветил“ (от Ямбол) с 94 събрани точки.

Следващото издание на ежегодното национално юношеско Състезание за познаване и разбиране на Библията „В ръката му имаше книга“ ще се проведе в Сливен във втората събота от март 2024 г. На официалната страница BibleCompetition.com вече е поместен новият формуляр за регистрация, а срокът за записване изтича в края на ноември.

Когато попада на Писанието при ремонт на храма, цар Йосия (с когото започнах тази статия) е кажи-речи на същата възраст като повечето участници в нашето състезание. След като открива забравената от неговия народ Книга на закона, Йосия се допитва до Господа и повежда мащабна духовна реформа. С покруса от обществените грехове, с публичен прочит на Писанието и с покаяние и възобновено посвещение, този млад човек остава в историята на Израил като монарх, който „ходи напълно по пътя на Давид, без да се отклони надясно или наляво“ (IV Царе 22:2).

Ние, българите, днес сякаш сме в подобна ситуация. Библиите в домовете ни събират прах по долапи и витрини. Макар да се наричаме „християнски народ“, вестта на библейското повествование е далеч както от съзнанието ни, така и от сърцето ни. Но в онази мартенска събота в очите на десетки деца, трескаво прелистващи библиите си, съзрях трепет, подобен на онова, което си представям у младия цар Йосия. А това определено вдъхва надежда за бъдещето ни като църкви и дори като народ. Реална надежда. □